Ақмола облысы Білім басқармасының Бурабай ауданы бойынша білім бөлімі «Наурызбай батыр атындағы негізгі орта мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесі

БЕКІТЕМІН:
Мектеп директоры:
Р.М.Абжанов

2023- 2024 оқу жылына арналған «Жұлдыз» шағын орталығы тобының
қазақ тілі ұйымдастырылған іс-әрекетінің циклограмма жоспары

Қазақ тілі ұйымдастырылған іс-әрекетінің циклограммасы

Білім беру ұйымы: Наурызбай батыр «жулдыз» шағын орталығы
Топ:Ересек 4 жас
Жоспардың құрылу кезеңі: 06.09-04.10.23

Сәрсенбі 06.09.23	Сәрсенбі 13.09.23	Сәрсенбі 20.09.23	Сәрсенбі 27.09.23	Сәрсенбі 04.10.23
«Жемістер мен көкөністер » **Міндеті:** Күз туралы білімдерін толықтыру,жемістер мен көкөністер түсінік беру. Оларды ажырата білуге үйрету. Есте сақтау қабілетін, дүние танымын дамыту,сөздік қорын молайту. Балалардың жеміс ағаштарын қорғап оларға қамқор болуына ықпал ету үшін тәрбиелік әңгімелер жүргізу. **Тілдік дамытушы орта.** **«Жемістер мен көкөністер» ертегісі»** Баяғы өткен заманда орманда түрлі өсімдіктермен бірге, жемістермен көкөністерде өмір сүріпті. Орманның төбесінен жарқыраған күн ешқашан кетпеген. Сондықтан күз де қыста болмаған, жемістермен көкөністер еш тоңбаған.	**«Бақша мен бақ»** **Міндеті:** Балалардың сөздік қорын заттың сапасы мен құрамын білдіретін (көлемін, түсін, пішінін) сөздермен байыту, балалардың сөздігіне көгөніс пен жеміс туралы жалпы түсінікті білдіретін сөздерді енгізу. ә) Сөздік қорын дамыту және дыбыстарды анық айтуға баулу, ауызша сөйлеуін дамыту. б) Еңбексүйгіштікке, Отанға деген сүйіспеншілігін арттыру **Тілдік дамытушы орта.** Балалар назарын себеттегі жемістер мен көгөністерге аудара отырып, олардың кез келгенін алып, атын айтып, түсін, пішінін нақтылап сұрау. Мысалы: мынау алма, оның түсі	**«Менің сүйікті ойыншығым»** **Міндеті:** **Ойыншықтардың суретіне қарап, әңгіме құрай білуге үйрету.** **Сұрақтарға толық жауап беруге дағдыландыру арқылы ауызекі сөйлеулерін дамыту.** **Ойыншықтарды бөлісіп, ұжыммен ойнауға тәрбиелеу.** **Тілдік дамытушы орта.** **Балалар, мына көріп тұрғандарың "Шаштараз "бұрышы, мынау ақ халат, жедел жәрдем, дәрі-дәрмек, ине, барометр,кеуде тыңдағыш тұрған бұрыш қалай аталады? – деп балалардан сұрайды. – Ал ыдыстар, жапқыштар тұрған бұрыш қалай аталады? – Көліктер, жол**	**«Менің жазғы демалысым»** **Міндеті:** Балалармен аталған тақырып төңірегінде әңгіме қозғалады. Әр бала өзінің жазғы демалысы туралы ауызша айтады. **Тілдік дамытушы орта.** **Ой шақыру.** Демалыс туралы не білеміз? Сұрақ- жауап әдісі арқылы өз ойларын айтады. Слайдта сұрақтар жазылып тұрады сол арқылы сабақтың тақырыбын ашады. *1-сұрақ. Жаз айларын ата?* *2-сұрақ. Жазда нелер піседі?* *3- сұрақ. Жазда балалар не істейді?*	**«Жемістер бағында»** **Міндеті:** Балалардың сөздік қорын заттың сапасы мен құрамын білдіретін (көлемін, түсін, пішінін) сөздермен байыту Жемістердің атауын айтамыз, әріптерді толықтырып, дыбыстарды белгілеу біледі; жұмбақтар шешіп, жаңылтпаштарды қайталайды. **Тілдік дамытушы орта.** **Ойын «Мен бастаймын, сен жалғастыр»** 1 Апта күндерін : дүйсенбі .... 2 Жыл мезгілдері: күз, ... 3 Күз айлары: қыркүйек -..... **«Дұрыс ата!» ойын-жаттығу**. Тәрбиеші көкөністерді мен жемістерді бір себетке салып әкеледі. Балалар, танитын көкөністерді айтады. -Мынау-қияр (қазынақ, картоп, сәбіз, қызылша, орамжапырақ) Бұлар көкөністер.

(орманда өсіп тұрған жемістер мен көкөністерді көрсету) Бір күні күннің бетін бұлт басып, айнала түнеріп,салқындық орнайды, қатты жел соғады. Бұрын мұндайды көрмеген жемістермен көкөністер қатты тоңып қалтырайды. Өздеріне пана іздеп жан-жаққа кете бастайды. Алма ,алмұрт, жүзім,банан,лимон жолға шығады.Жемістер келе жатса,орманның шетінде (үйшікті көрсету) үйшік тұрады Үйшікті көрген жемістер қуанып қалады Үйшіктің есігін қағады. -Бұл үйшікте ата мен әже тұрады екен Ата:-Бұл кім? -Балалар,қане біз жемістерге көмектесейік,әйтпесе атамен әже оларды үйшікке кіргізбейді -Мынау не? -Балалар, алманың пішіні қандай, Түсі қандай? Балалар жемістерге көмектеседі Ата мен әже мәре-сәре болып отырса,тағы есік қағылады, ата келіп ашса, сәбіз, қызанақ, қияр, картоп келіп тұр екен.	қызыл, пішіні дөңгелек, дәмі тәтті т.б. **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **Ойын-жаттығулар:** («З» дыбысының дұрыс айтылуын қадағалау) а)Алманы ағаштан қалай алатынымызды сұрап, баққа барып себеттерімізге ағаштан үзіпүзіп жемістер жинауды ұсыну (жинайды). ә)Тәтті жемістердің дәмін татқысы келіп ұшып жүрген бал арасы болуды ұсыну (ыз-ыз деп ызылдап ұшады). «З» дыбысы бар қандай жемістер мен көгөністердің атауларын білетіндерін сұрап, бірге қайталау (жүзім, қарбыз, сәбіз) **Сөздік қор.** **Жұмбақ: Аспай піскен, қайнамай түскен. (Жеміс) (Түсіндіру жұмысын жүргізу:** неге ол аспай және қайнамай піседі?) Педагог балаларға жемістер мен көгөністердің мол өнім беруі мен үлкен болып өсуінің себебін сұрай отырып, оның еңбекке байланысты екенін, күтіп-	**белгілері, бағдаршам тұрған бұрыш қалай аталады? – Міне, сендер ойын бұрышындағы түрлі ойыншықтармен таныстыңдар – Балалар, сендер ойын бөлмесінен қандай ойыншықтарды көрдіңдер? – Ойыншықтар неден жасалған екен? – Ойыншықтардың түстері қандай? – Ойын бұрышында көрген доп "Д" дыбысынан басталады. Ал шаштараз бұрышындағы тарақтар "Т" дыбысынан басталып тұр. – «Д» және «Т»дыбыстары – бір-біріне ұқсас дыбыстар.** **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **– «Д», «Т» дыбыстары – дауыссыз дыбыстар.** **Дыбыстардың дұрыс айтылу артикуляциясы.** **«Д» дыбысын айтқанда тіліміз алдыңғы, астыңғы тістерге қатар тиеді. «Т» дыбысын айтқанда тіліміз үстінгі тістің түбіне тиеді.** **Педагог «Д» және «Т»дыбыстарын буын ішінде айтқызады. Да –**	*4-сұрақ. Жазда балалар қайда барады?* «Жазғы демалыс» экраннан суреттер көрсетіледі. **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** «Суреттерді сөйлетеміз» әдісі Суретпен жұмыс. **Сөздік қор.** Жаз мезгілінде барған жаңа орындар туралы айтады, қала атауларын үйренеді. **Тілдің грамматикалық құрылымы.** Аталған қала атауларын буынға бөледі, дыбыс санын анықтайды. **Байланыстырып сөйлеу.** **Қимылды ойын:** «Гүл тереміз» Міндеті: 3 түрлі түсті гүлді (қызыл, сары, ақ) еденге шашып тастап, бір бала қызыл, бір бала сары, бір бала ақ түсті гүлдерді себетке жинайды. Қай бала бірінші жинап болса, сол бала жеңімпаз болады.	**Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **«Кім тез жинайды?» дамытушылық ойыны.** Тәрбиеші екі шеңберді екі жаққа қояды. Жеміс пен көкөністерді екі себетке бөлек жинау. Жеміс пен көкөністерді топтастыру. **Сөздік қор.** балалар шеңбер бойына тұрып, сергіту сәтінің өлеңін қимыл-қозғалыстарына сай орындайды, бір-бір қоржыннан алады, екінші рет ойнағанда орнына салады. Күзгі шақта Біздің бақта Түрлі түсті Жеміс пісті: алма, алмұрт,жүзім, банан, апельсин, лимон. **Тілдің грамматикалық құрылымы.** 1.Кітапшадағы әріптерді толықтырып, дыбыстарды анықтап, егіншілікке керек заттарды танып, өріктің талда не жерде өсетінін ажыратып, қарындаштарды тіке және кері санау (таным дағды) 2.Жаңылтпаштар мен жұмбақтар жайында әңгімелейді, ой қосып

Қияр айтады: Ата бізді кіргізбесең болмайды, үсіп кетейіндеп тұрмыз-дейді. -Ата: сендер кімсіңдер? -Балалар көкөністерге көмектесеміз бе?-өйткені олар тонған,қорыққан,қане көкөністермен таныстырайық атайды Мынау не? -Қиярдың пішіні қандай ? -Ал түсі қандай? -Картоптың пішіні қандай пішінге ұқсас? -Картоптың түсі қандай? -осылайша ата оларда үйшікке кіргізеді. Үйшікке жиналған жемістер мен көкөністер қайта табысқандарына қуанып мәз болады Ата мен әже жемістермен ағашқа орналастырады ,ал көкөністерді бақшаға жерге орналастырады **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** Жемістермен көкөністер жақсы өсу үшін не қажет? -Олар жылуды қайдан алады? -Күн қандай пішінге ұқсайды? - Күннің түсі қандай? Олай болса балалар біз «Күн» жасайық.	баптап өсірген бағбан еңбегінің зор екенін жеткізеді. Жемістер мен көгөністерді жемес бұрын қажетті қолданылатын тазалық кеңестерін дәріптейді **Тілдің грамматикалық құрылымы.** Жаңылтпаш (алма туралы) Бес түп алма, Бестік алғандікі, Төрт түп алма, Төрттік алғандікі., Бестік алған, Төрт түп алмайды. Төрттік алған, Бес түп алмайды. (Сандарды көрсете отырып айтады). **Байланыстырып сөйлеу.** Педагог оқу қызметін балаларға күз мезгілінің сыйы жемістер мен көгөністерді себеттерге бөліп салдыра отырып, «Еңбек – адамның екінші анасы» мәтелін қайталап, дәмді алма, алмұрт, жүзімнен дәм татуды ұсыну. **Күтілетін нәтиже:** жемістер мен көгөністерді және олардың пішіндерін ажыратуды; «З» дыбысын дұрыс айтуды; жемістердің бақта, көгөністердің бақшада өсетінін біледі.	**да – дала. До – до – доп. Та – та – тарақ.** **Сөздік қор.** **Дидактикалық ойын: «Жасырынған ойыншықты тап». Ойын шарты: балалар тығылған ойыншықтарды тауып, неден жасалғанын, қайда қолданылатынын түсін айтып береді.** **Тілдің грамматикалық құрылымы.** **Жаңылтпаш қайталату.** **Топ бала, топ бала,** **Ойнап жүр, топтала.** **Зымырап допты ала,** **Қуады көп бала.** **(Е.Өтетілеуұлы)** **Байланыстырып сөйлеу.** **– Енді ойыншықтар арасынан ұнаған ойыншықтарыңды алып, сол туралы әңгіме құрап, суреттеп беріңдер. – Тағы да кім қандай ойыншықты ұнатады. – Иә, дұрыс, өте жақсы суреттеп әңгіме құрадыңдар.** **Күтілетін нәтиже: ойыншықтарды суреттеп әңгіме құрайды; ойыншықтардың неден жасалғандығын, оның қажеттілігін;дыбыстарды**	**Күтілетін нәтиже:** Ауызша баяндап айта алады.	сұрақтарына жауап алады. (қатынас дағды) 3.Бірнеше түсті суретті бейнелеу алгоритмін белгілейміз: - Ақшыл түстен бастап біртіндеп қою түске өтеміз. (шығармашылық дағды) **Байланыстырып сөйлеу.** **« Байланыстырып сөйлеу алгоритмі»** тәрбиеші себетте қалған жемістерді екі тілде айтып таныстырады: -Мынау-алма (алмұрт, жүзім,банан, апельсин, лимон) -Мынау не? -Мынау – алма. -Оның түсі қандай? -Оның түсі қызыл. -Ол дәмді ме? -Иә. **Күтілетін нәтиже:** Балалардың тілін сөздік қорын байыту, есте сақтау қабілеттерін дамиды, сөйлеуге, берілген сұраққа толық жауап беруге тәрбиеленеді, танымдық қасиеттері артады.

Тәрбиеші сары түсті дөңгелекке қыстырғыштарды қыстыру арқылы күн бейнесін жасап көрсетеді. Балаларға күн бейнесін жасауды ұсынады. **Сөздік қор.** **Д/ойын «Сиқырлы қоржын»** -Балалар, алма, алмұрт, жүзім,өрік қайда өседі? -қызанақ, қияр, асқабақ, картоптар қайда өседі? **Тілдің грамматикалық құрылымы.** **Д/ойын : «Жемістер мен көкөністердің дәмін ажырат»** Көздері жұмылу күйде жемістер мен көкөністердің дәмін ажыратады **Байланыстырып сөйлеу.** 1**« Байланыстырып сөйлеу алгоритмі»** тәрбиеші себетте қалған жемістерді екі тілде айтып таныстырады: -Мынау-алма (алмұрт, жүзім,банан, апельсин, лимон) -Мынау не? -Мынау – алма. -Оның түсі қандай? -Оның түсі қызыл. -Ол дәмді ме? -Иә.		**айнаға қарап үш дауыста айтуды біледі.**		

Күтілетін нәтиже: Балалардың тілін сөздік қорын байыту, есте сақтау қабілеттерін дамиды, сөйлеуге, берілген сұраққа толық жауап беруге тәрбиеленеді, танымдық қасиеттері артады.				
Баламен жеке жұмыс: «Түсі бойынша қос». Міндеті: Түстерді ажырата білуге үйрету **Шарты:** Суреттегі заттарды түсі бойынша сызықпен қосу. Балалар суреттегі заттарды түсімен ажыратып, бір түспен боялған заттарды сызықпен қосады	**Баламен жеке жұмыс: «Ц» және «Ч» дыбыстары (сөйлеу мәдениеті) Мақсаты:** Дыбыстар жайлы білімдерін толықтыру. Кітаптан ертегілер, көркем шығармалар оқып беруде олардың мазмұнын дұрыс қабылдауға, кейіпкерлеріне жанашырлық танытуға, кейіпкердің іс- әрекетіне өз ойын білдіруге баулу. Тыңдалған шығарма кейіпкерлерінің бейнесін сахналық қойылымдарда жеткізе білуге, еркін ойындарда кейіпкерлердің бейнесін басқа қырынан көрсете білуге мүмкіндік беру **Шарты** «Ц» және «Ч» дыбыстары кездесетін сөздерді суреттен ата	**Баламен жеке жұмыс: «Айырмашылығын тап!» Міндеті:** диалогтік сөйлеуді дамыту, кейіпкерлерге және олардың әрекеттеріне өз көзқарасын білдіру. шарты: қаланың және ауылдың суреттері берілген. Балалар суреттерге қарап, қала мен ауылдың айырмашылығын табады	**Баламен жеке жұмыс: Жаз, күз (Сурет бойынша әңгіме құрау) Міндеті:** Жаз және күз мезгілдерінің айырмашылықтарын әңгімелеуге үйрету. Сөздік қорды заттар тобын білдіретін жалпылаушы сөздермен (ойыншықтар, киім, аяқ киім, ыдыс, жиһаз), заттардың орналасқан жерін (сол, оң, қатар, жанында, арасында), тұрмыстық электротехника заттарының және ұлттық тұрмыстық заттардың атауларын білдіретін және мағынасы қарама-қарсы антоним сөздермен байыту. **Шарты** Жыл мезгілдерін ажырату	**Баламен жеке жұмыс: «Жолдан өте білесің бе?» Міндеті:** Сөйлегенде көп мағыналы сөздерді, синонимдер мен антонимдерді қолдану, белгілі бір затқа белгілерді, әрекеттерді және берілген әрекетке заттарды таңдай білу. **Ойын шарты:** Балалар екі топқа бөлінеді. Көліктер, жаяу жүргіншілер.Бірінші топ көліктерге мінеді. Екінші топ жаяу жүргіншілер.Бағдаршамға, жол белгілеріне қарап, жолдан өтуі керек.

Қазақ тілі ұйымдастырылған іс-әрекетінің циклограммасы

Білім беру ұйымы: Наурызбай батыр «жулдыз» шағын орталығы
Жоспардың құрылу кезеңі: 11.10-08.11.23

Сәрсенбі 11.10.23	Сәрсенбі 18.10.23	Сәрсенбі 25.10.23	Сәрсенбі 01.11.23	Сәрсенбі 08.11.23
Қолғап ертегісі **Мақсаты:** Сөз тіркестерін және сөйлемдер құрауға, сұрақтарға толық жауап беруге үйрету, ертегі кейіпкерлерінің сөздерін мәнерлеп, дауыс ырғағын келтіріп айтуды үйрету. **Тілдік дамытушы орта.** **Жұмбақ жасыру:** Бес балаға бір бешпент, Бірге киіп,бір шешпек. -Балалар,қолған бізге не үшін керек? -Қолғап нешеу болады? -Қолғап қандай болады? **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **«Қолғап»** ертегісі Ертеде бір атай күшігімен орманға келе жатсы, қолына киетін қолғабының біреуін түсіріп алыпты.Оны көрген тышқан қолғаптың ішіне кіріп алып: «Мен енді осында тұрамын»-депті. Одан кейін бақа секіріп келіп:Мына қолғапта қайсысың тұрасың ?,-депті. Тышқан:Мен шиқылдауық тышқанмын,Ал сен кімсің?-деп сұрапты. Бақа:Мен бақылдауық бақамын мені	«Күзгі жапырақтар» **Мақсаты:** Әр алуан сұрақтар бойынша әңгімелету. Сөздік қорын молайту, диалогті сөйлеуге төселдіру. Күзгі жапырақтарға ауызша сипаттама беруге үйрету. **Тілдік дамытушы орта.** Суреттерге қарап сипаттама жасайды. **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** Қ.Шаңғытбаевтың «Күзгі жапырақтар» өлеңінің мазмұнын түсіндіру арқылы күз мезгілін сипаттап айтуға үйрету; сұрақтарға жауап бергізу арқылы балалардың сөздік қорларын дамыту;	«Менің сүйікті ойыншығым» Міндеті: Ойыншықтардың суретіне қарап, әңгіме құрай білуге үйрету. Сұрақтарға толық жауап беруге дағдыландыру арқылы ауызекі сөйлеулерін дамыту. Ойыншықтарды бөлісіп, ұжыммен ойнауға тәрбиелеу. Тілдік дамытушы орта. Балалар, мына көріп тұрғандарың "Шаштараз "бұрышы, мынау ақ халат, жедел жәрдем, дәрі-дәрмек, ине, барометр,кеуде тыңдағыш тұрған бұрыш қалай аталады? – деп балалардан сұрайды. – Ал ыдыстар, жапқыштар тұрған бұрыш қалай аталады? – Көліктер, жол белгілері, бағдаршам тұрған	«Ойнайық та ойлайық» **Мақсаты:** Меңгерген сөздерді ауызекі сөйлеу тілінде қолдануға талпындыру. Қазақ тіліндегі сөздер мен сөйлемдерді түсініп және күнделікті өмірде қолдана білуге үйрету. **Тілдік дамытушы орта.** **Ауызекі сөйлеу тіліндегі тұрмыстық сөздерді дұрыс айту** **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** «Кідірме» **Мақсаты:** Қойылған сұрақтарға дұрыс, толық жауап беру. **Барысы:** Балалар шеңбер құрып тұрады. Тәрбиеші ортада тұрып, кез-келген балаға допты лақтырады. Допты қағып алған балаға сұрақ қойылады. **Сөздік қор.** «Тұрмыстық зат атауларын» дұрыс айтуды үйрету.	Неше? Санау **Мақсаты:** Санамақтар жаттау, тура және кері санау. Қазақ тіліндегі сөздер мен сөйлемдерді түсініп және күнделікті өмірде қолдана білуге үйрету. **Тілдік дамытушы орта.** **«Бір үйде біз нешеуміз?» санамағы** Бір үйде біз нешеуміз? Кел санайық, екеуміз. Бас бармағым – папам, Балаң үйрек – апам. Ортан терек – ағам Шылдыр шүмек – мен Титтей бөбек – сен. Бір үйде біз нешеуміз? Бір үйде біз бесеуміз. **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** Қазақ тіліндегі сандарды дұрыс айтуды үйрету **Сөздік қор.**

кіргізші?- депті. Тышқан: «Кел» -депті. Сөйтіп ,олар қолғаптың ішінде екеу болыпты.Міне,Қоянда жүгіріп келіп,қолғапқа жақындап: «Мына қолғапта қайсысың тұрсың?»,-депті. Тышан,бақа: «Шиқылдауық тышқанмын,бақылдауық бақамын.Ал сен қайсы жануарсың?»-деп сұрапты. Қоян: «Мен желаяқ Қоянмын.Мені де кіргізіңдерші?»-депті. Олар: «Кел»-депті. Сөйтіп олар үшеу болыпты. Одан кейін түлкі келіп: «Мына қолғапта қайсысың тұрасың?»-депті. Олар: «Шиқылдауық Тышқанмын, бақылдауық Бақамын,желаяқ Қоянмын.Ал сен өзің қай жануарсың?»-депті. Түлкі: «Мен әпкелеріңмін. Кіргізіңдерші мені де»-депті. Олар: «Жарайды, кел»-депті. Сөйтіп,қасқырда келіпті: «Мына қолғапта қайсың тұрасың ?»-депті. Олар: «Шиқылдауық Тышқанмын,бақылдауық Бақамын,желаяқ Қоянмын, менТүлкімін.Ал сен өзің қай жануарсың?- депті. Қасқыр: «Ал мен қасқыр ағаларыңмын,кіргізіңдерші мені де»,-депті. Сөйтіп қолғапқа бесеуі де сыйып кетіпті. «Хрпо-хро-хро»,-деп қабан жүгіріп келіпті: Мына қолғапта қайсысың тұрасың ?,-	балаларды еңбексүйгіштікке, еңбек етуге тәрбиелеу. **Сөздік қор.** **«Жапырақтардың түсі қандай?»** түстердің қазақша атауларын дұрыс айтуды үйренеді. **Тілдің грамматикалық құрылымы.** **«Қай ағаштың жапырағы?»** сөздерге дыбыстық талдау жасайды, буынға бөледі. **Байланыстырып сөйлеу.** Суреттерге қарап әңгіме құрайды. **Күтілетін нәтиже:** Күзгі жапырақтар туралы (түсі, пішіні, түрі, көлемі) ауызша айта алады. Суретін салады. Қажетті түске бояйды (Сурет салу)	бұрыш қалай аталады? – Міне, сендер ойын бұрышындағы түрлі ойыншықтармен таныстыңдар – Балалар, сендер ойын бөлмесінен қандай ойыншықтарды көрдіңдер? – Ойыншықтар неден жасалған екен? – Ойыншықтардың түстері қандай? – Ойын бұрышында көрген доп "Д" дыбысынан басталады. Ал шаштараз бұрышындағы тарақтар "Т" дыбысынан басталып тұр. – «Д» және «Т»дыбыстары – бір-біріне ұқсас дыбыстар. Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті. – «Д», «Т» дыбыстары – дауыссыз дыбыстар. Дыбыстардың дұрыс айтылу артикуляциясы. «Д» дыбысын айтқанда тіліміз алдыңғы, астыңғы тістерге қатар тиеді. «Т» дыбысын айтқанда тіліміз үстінгі тістің түбіне тиеді. Педагог «Д» және «Т»дыбыстарын буын ішінде айтқызады. Да –	**Тілдің грамматикалық құрылымы.** **Педагог жетекшілігімен ойын:** «Кім тез?» **Мақсаты:** Балалардың шапшаңдықтарын бақылау. **Байланыстырып сөйлеу.** Отбасының күзгі еңбегі **Мақсаты:** Балалардың сөйлеу мәдениетін жетілдіру; **Күтілетін нәтиже:** Балалар ұйымдастырылған іс-әрекет барысында меңгерген сөздерін қолдана отырып, бір-бірімен ауызекі тілде еркін сөйлеседі.	10. Оң қолымда бес саусақ, Сол қолымда бес саусақ. Беске бесті қосқанда Болады екен он саусақ. Жаза-жаза сауағым Әлсіреді шаршады. Оңға, солға бұрамыз, Сосын қайта жазамыз. **Тілдің грамматикалық құрылымы.** Суреттерге қарап «нешеу», қанша? сұрақтарына жауап береді. **Байланыстырып сөйлеу.** Сандармен байланысты сөйлемдер құрайды. **Күтілетін нәтиже:** Санамақтар жаттайды. Тура және кері санай алады. Үйренген сөздерін күнделікті өмірде қолдана біледі.

депті. Олар: «Шиқылдауық Тышқанмын,бақылдауық Бақамын,желаяқ Қоянмын, менТүлкімін,ал мен Қасқырмын. Ал сен өзің қай жануарсың?- депті. Қабан: «Мен Қабанмын, мені декігізіңдерші»,-депті. Олар: Сен мұнда қалай кіресің,-дейді. Қабан: «Мен кіре аламын, жіберсеңдер»,-депті. Олар: «Жарайды ,кіре ғой»-депті.Сөйтіп олар алтау болыпты. Қолғаптың іші тар болыпты. Сөйтіп отырғанда Аю келіп: «Мына қолғапта қайсың тұрасың?»-депті. Олар: «Шиқылдауық Тышқанмын,бақылдауық Бақамын,желаяқ Қоянмын, менТүлкімін,ал мен Қасқырмын, Мен қабанмын.Ал сен өзің қай жануарсың?- депті. Аю: «Қалай көпсіңдер,мені де кіргізіңдерші?»-депті. Олар:Қалай кіргіземіз,өзі іші тар боп тұрса?» Аю: «Қалай болса да сыйамыз?»-депті. Олар: «Жарайды, кел жанымыз-ға». Сөйтіп аюда сыйып жетеу болыпты.Қолғаптың іші тар,міне жарылайындеп тұрғандай.Бір кезде ата өзінің қолғабының жоқ екенін байқап қалады.Сөйтіп қайта кері қарайжүреді,ал иті болса алға қарай жүгіріп кетеді. Жүгіріп келе жатып,қолғапты көреді.Қолғап		да – дала. До – до – доп. Та – та – тарақ. Сөздік қор. Дидактикалық ойын: «Жасырынған ойыншықты тап». Ойын шарты: балалар тығылған ойыншықтарды тауып, неден жасалғанын, қайда қолданылатынын түсін айтып береді. Тілдің грамматикалық құрылымы. Жаңылтпаш қайталату. Топ бала, топ бала, Ойнап жүр, топтала. Зымырап допты ала, Қуады көп бала. (Е.Өтетілеуұлы) Байланыстырып сөйлеу. – Енді ойыншықтар арасынан ұнаған ойыншықтарыңды алып, сол туралы әңгіме құрап, суреттеп беріңдер. – Тағы да кім қандай ойыншықты ұнатады. – Иә, дұрыс, өте жақсы суреттеп әңгіме құрадыңдар. Күтілетін нәтиже: ойыншықтарды суреттеп әңгіме құрайды; ойыншықтардың неден жасалғандығын, оның қажеттілігін;дыбыстарды		

қозғалып жатыр.Ит сонда: «әуп-әуп-әуп»,-деп үреді.Қолғап ішіндегі жануарлар қорқып,барлығы жан-жаққа қашып кетеді.Атай өз қолғабын көріп алып кетті. **Сөздік қор.** **Сөздік жұмыс:**қолғап. **Қостілділік компонент:** Қолғап-варежки. **Тілдің грамматикалық құрылымы.** **Сергіту жаттығуы:** Оң қолымда бес саусақ, Сол қолымда бес саусақ. Қосып едім,екеуін, Болады екен он саусақ **Байланыстырып сөйлеу.** **Сахналау:** «Қолғап» ертегісін сахналайды. **Күтілетін нәтиже:** Ертегі кейіпкерлерін атап, олардың қимыл-әрекеттерін, сөздерін келтіре алады.		айнаға қарап үш дауыста айтуды біледі.		
Баламен жеке жұмыс: «Қолғап» украин халық ертегісін сахналау Міндеті: Сөйлеу мәнерлері мен сөйлемді дұрыс құрау дағдыларын дамыту. **Шарты:** Оң-солды ажыратып, қолғаптың сыңарын табады	**Баламен жеке жұмыс: «Айлакер түлкі» орыс халық ертегісін сахналау Міндеті:** Ертегі мазмұнын түсіндіру. театрландырылған әрекеттің басқа да жұмыс түрлерін(саусақ, үстел үсті, көлеңкелі және тағы басқа) меңгерту **Шарты:**Ертегіні әңгімелеу	**Баламен жеке жұмыс: Жаз, күз (Сурет бойынша әңгіме құрау) Міндеті:** Жаз және күз мезгілдерінің айырмашылықтарын әңгімелеуге үйрету. Сөздік қорды заттар тобын білдіретін жалпылаушы сөздермен (ойыншықтар, киім, аяқ киім, ыдыс, жиһаз), заттардың орналасқан жерін (сол, оң, қатар, жанында, арасында), тұрмыстық	**Баламен жеке жұмыс: Қуыршақ Әйгерімнің туған күні Міндеті:** Туған күн де мереке түріне жататындығын түсіндіру Сөздік қорды ересектердің мамандықтарын білдіретін зат есімдермен, еңбек әрекетін білдіретін етістіктермен толықтыру. Сөйлеуде күнделікті көп қолданылатын сын есімдерді, етістіктерді, есімдіктерді қолдану. **Шарты:** тығылған ойыншықты тауып, атын	**Баламен жеке жұмыс: «З» және «с» дыбыстары (Дыбыстық сөйлеу мәдениеті) Міндеті:** Дыбыс жайлы түсінік беру. Дауысты, дауыссыз дыбыстарды дұрыс айту дағдыларын бекіту, ызың және үнді (р, л) дыбыстарды анық айтуға жаттықтыру. Артикуляциялық аппаратты жетілдіру. Сөйлеу қарқынын өзгертуді бекіту:

		электротехника заттарының және ұлттық тұрмыстық заттардың атауларын білдіретін және мағынасы қарама-қарсы антоним сөздермен байыту. **Шарты** Жыл мезгілдерін ажырату	атап, түсін, үлкен, кішілігін ажыратып, сол ойыншыққа өздерің мейірімді тілек тілейсіңдер. Мысалы, балалар алдымен көздерін жұмады, қойылған ойыншықтар ішінен педагог біреуін жасырып қояды. Қандай ойыншық жоқ?	ақырын, жылдам сөйлеуді меңгерту үшін тақпақтар мен жаңылтпаштар айтқызу. Дикция бойынша жұмысты жалғастыру: сөздер мен сөз тіркестерінің дұрыс айтылуын жақсарту. **Шарты:** «З» мен «С» дыбыстарын дұрыс айту

Қазақ тілі ұйымдастырылған іс-әрекетінің циклограммасы

Білім беру ұйымы: Наурызбай батыр «жулдыз» шағын орталығы
Жоспардың құрылу кезеңі: 15.11-13.12.23

Сәрсенбі 15.11.23	Сәрсенбі 22.11.23	Сәрсенбі 29.01.22	Сәрсенбі 06.12.23	Сәрсенбі 13.12.23
«Менің досым» **Мақсаты:** балаларға «дос» сөзіне түсінік беру, өзінің досының есімін және досы туралы айта білуге үйрету. Сөйлеу мүшесінің қозғалыс қимылын, саусақ моторикасын жаттықтыру. Зейінің, есте сақтау қабілетін, ойлау қабілетін дамыту, ойын дағдыларын қалыптастыру, сөйлеу тілін және сөздік қорын дамыту, сабаққа деген қызығушылығын арттыру, ойындар арқылы еркін, дұрыс жауап беруге дағдыландыру. **Тілдік дамытушы орта.** -Балалар бүгін біз дос жайлы әңгімелесеміз. «Дос» деген сөз екі немесе бірнеше бірге ойнап, бір-біріне кез келген сәтте көмектесе білетін, ренжітпейтін,	**«Үй жануарлары: Сиыр»** **Мақсаты: сиыр туралы әңгімелейді; атауын айтады, буындап, толық емес әріптерді жаздырады; сиырдың төлін ажыратып, пайдасын анықтайды; сиырды мөңіреген дауысын сомдап, қалай тұрғанын әңгімелейді; сиыр тұяғы неге аша тұяқ екенін түсіндіреді;** **Тілдік дамытушы орта.** **Сиыр қандай жануар?** **Ол қайда тұрады?** **Бейнематериалдар арқылы сиыр жануарымен таныстыру.** **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **Дидактикалық ойын «Бұл не?».(суреттермен жұмыс)** **Топпен суреттегі сиыр өнімдері туралы әңгімелейді... (коммуникациялық дағды қалыптасады)** **Сөздік қор.** **1. Кітаптағы әріптерді толықтырып жазып, төлін ажыратып, пайдасын біліп, қарындаштарды тік және кері санады (танымдық д.д.).**	«Дос болайық, бәріміз» **Мақсаты:** Қамқорлық» ұғымының адамгершілік құндылығы ретіндегі маңыздылығын ашады. Мейірімділік адами қасиеті мен өзара көмек әрекеттері туралы түсінік қалыптасады. Қамқорлық жасау, көмек көрсету дағдыларын дамытады; қайырымды, жағымды қарым-қатынастар жасауға тәрбиеленеді **Тілдік дамытушы орта.** Мейірімділік Қамқорлық, көмектесу ұғымдарының мағынасын ашады. **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** *Педагогтың жетекшілігімен ойын:* «Анасын тап» **Мақсаты:** Балалар төлдердің анасын таба біледі. **Сөздік қор.** *Педагогтың жетекшілігімен ойын:* «Тіл ұстарту жаттығуы»	«Жылқы малы мен төлі туралы не білеміз?» **Мақсаты:** үй жануарларының ерекшелігімен таныстырады; жылқы туралы әңгімелеп, төлін, пайдасы мен қасиетін атап өтеді; атауын қазақ тілінде дұрыс дыбыстау, «Қ» дыбысының орнын ажыратуды айтады; жылқының әрекетін сомдату, дыбысын салуды сұрайды; қол - қимыл әрекетімен жұмыс жасатады. **Тілдік дамытушы орта.** **Тақырып мазмұнын ашу (топпен жұмыс)** Суреттегі жануарларды атап өтіп, оның ішінен жылқыға тоқталып, «Кәнеки, балалар, мен сендерге бүгін үй жануары - жылқымен таныстырамын». Тәрбиеші көтеріңкі көңіл-күйде, жүзі махаббатқа толы болуы керек. Жылқылар туралы төлін, пайдасын суреттерді көрсете отырып айтады. **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **Суреттермен жұмыс:**	**«Түйе малы туралы не білеміз?»** **Мақсаты:** түйе туралы білетіндерін еске түсіреді; атауын айтады, буындайды, толықтырып жазуды көрсетеді; түйенің жылқыдан ерекшелігі мен ұқсастығын айтып әңгімелейді; түйенің төлін «бота» деп аталатынын айтады; түйенің қандай пайдасы барын үйретеді. **Тілдік дамытушы орта.** **Дидактикалық ойын «Бұл не?»(суреттермен жұмыс)** **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** Далада жүрген түйелер Жайылып жүрген жылқылар Жылқы мен түйені салыстыр.

ойыншықтарың бөлісетін, ұрыспайтын, бірге саябаққа, музейге, асханаға, театрға баратын, бірге би-билеп ән айтатын өзара достығын айтамыз. **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** ***«Сиқырлы көзәйнек» жаттығуы*** *-Қазір мен сендерді «Сиқырлы көзәйнек» ойынын ойнауға шақырамын. Бізде сиқырлы көзәйнек бар, ол досыңның ең жақсы қасиетін көруге көмектеседі. Міне ол, қараңдаршы. Мен бірінші болып киіп көрейінші.* *Мысалы: Самрат жақсы бала, ол барлық балалармен ойыншықтарын бөліседі.* **Сөздік қор.** *«Достық» таппағын жаттаймыз.* *Достарды біз тыңдаймыз,* *Реңжіткенде қорғаймыз.* *Біздің топта ұл, қыздар,*	**2.Түйе мен жылқының айырмашылығы ол тұяғында. Анықта. Белгіле.** **Тілдің грамматикалық құрылымы.** **Жоғарыда суретке назар аударып, сиыр мен жылқы тұяқтарының ерекшелігін айт. Сиырды сомдайды, дауысын салады.** **«Сиыр» сөзін буынға бөледі, дыбыстық талдау жасайды.** **Байланыстырып сөйлеу.** **Сиыр не береді? Сиырдан алынатын өнімдер туралы айтады, сиырдан алынатын өнім атауларына байланысты сөйлемдер құрайды.** **Сиыр туралы әңгімелейді, атауын айтып, буындап, кем әріптерді толықтырды, сиырдың төлін, пайдасын біледі.** **Күтілетін нәтиже: үй жануарларын атайды. Сиыр туралы әңгімелейді; атауын айтып, буындап, кем әріптерді толықтырады; сиырдың төлін, пайдасын біледі; сиырдың дауысын салады; екі сиыр мүйізін қосып, оның неше болатынын көрсетеді, бір-ақ түстің бар екенін, бірақ осы үш түрлі түсті қарындашпен шығаруға болатындығын нақтылайды.**	Мақсаты: Түрлі екпінде анық және дұрыс айта алады. Балалар әр-түрлі көңіл- күй эмоциясын білдіре алады **Тілдің грамматикалық құрылымы.** Қазақ тіліне тән ә, ө, қ, ү, ұ, і, ғ, ң, h дыбыстарын, осы дыбыстардан тұратын сөздерді дұрыс айтуға дағдыландыру **Байланыстырып сөйлеу.** Суреттер бойынша әңгіме құрастырады. Достық қарым-қатынас, үй ішінде жақындарына көмек көрсету туралы әңгімелер құрастырады. **Күтілетін нәтиже:** достық, қамқорлық ұғымдарын түсінеді. Адами қасиеттердің маңыздылығын біледі. Қазақ тіліндегі төл дыбыстарды дұрыс айтуды үйренеді.	Жылқының баласын ҚҰЛЫН деп айтады. Құлындар қандай қимылдар жасап жатыр? **Сөздік қор.** Жайлау — жазғы қоныс. Жайлауда суы мол, шөбі шүйгін, маса-сона, шыбын-шіркейі аз жерлерден таңдайды. Қора — мал ұстайтын орын. Ол мал түліктерінің түріне қарай әр түрлі болады. Мысалы, ат қора, сиыр қора, қой қора, төл қора және жабық қора және т.б. **Тілдің грамматикалық құрылымы.** **Дидактикалық ойын «Бұл не?» (суреттермен жұмыс)** Суреттің қайсысы ұқсайды? Олар қандай қимыл жасап тұр? Топпен суреттегі өздеріне таныс сурет туралы әңгімелейді... (коммуникациялық дағды қалыптасады) **Байланыстырып сөйлеу.** 1. Балалар (жеке жұмыс): - жылқы туралы өз ойларын, төлі мен пайдасы жайлы түсінгенін айтады, «Қ», «Ө» дыбыстарының орнын табады, кітапшадағы жарты әріптерді толықтырады,	Ерекшелігін көрсет. Ұқсастығын ата **Сөздік қор.** Жем-шөп — малды азықтандыру үшін пайдаланатын өнімдер. Олар өсімдік текті, жануар текті және минералдық болады. Жем-шөп құрамында сіңімді қоректік заттар көп. Сыбаға – құрметті қонаққа немесе жақын-жуыққа арнап сақталған кәделі ет мүшелері, тағам. **Тілдің грамматикалық құрылымы.** 1. Кітаптағы толық емес әріптерді толтыру, «Y» орнын табу, дыбыстарды белгілеу, төлін ажыратып, пайдасын білу, санды жазу (танымдық д.д.). 2. Екі суретті қарап ұқсастығы мен ерекшелігін салыстырамыз. 3.Суреттегі түйенің қимылын сомдап,

Тату-тәтті ойнаймыз. **Тілдің грамматикалық құрылымы.** ***Суретпен жұмыс*** Шарты: балалар суретке қарай отырып, достардың іс – әрекетін әңгімелейді. -Міне, көрдіңбе Күннің көзі біздің балалар қандай тату. Аз қимылды ойын: «Күн мен жаңбыр» **Байланыстырып сөйлеу.** ***«Ақ тілек»*** ойыны. ***Шарты:*** Балалардың қолына гүл шоқтары беріледі, балалар шеңбер құрып гүлді бір-біріне беру кезінде жақсы ақ тілек сөздер айтады. **Күтілетін нәтиже:** достық, қамқорлық ұғымдарын түсінеді. Адами қасиеттердің маңыздылығын біледі. Қазақ тіліндегі төл дыбыстарды дұрыс айтуды үйренеді.			дауысты дыбыстарды бояйды; (танымдық д.д.) 2. Суреттегі жылқы қандай қимылда көрсетілген. Сомдап көрсетеді, дауысын салады, жылқы болып шабады, жай жүреді. Ол жайында ойын айтады. (Балалар оны қимылмен көрсете алады. Коммуникативтік, Шығармашылық д.д.). 3. Боялған жылқыда, неше түс бар? Қарындаштарды тіке және кері сана? Жетпегенін қос. (таным, әлеумет д.д.) **Күтілетін нәтиже:** үй жануары - жылқы жайлы, оның төлі, мал өсіру, жем, астау, соғым, сыбаға жайлы біледі; атауларды қазақ тілінде айтады, «Қ», «Ө» дыбыстарының орнын ажыратады; жылқыны сомдайды; боялған суретте неше түс барын ажыратады; әріптерді жалғастырады.	өздері содан соң түсіндіреді (ш.д.д). **Байланыстырып сөйлеу.** **ҰҚСАСТЫҒЫ** Жылқы ерекшелігі Түйе ерекшелігі 1.Тапсырманы орындайды. Бояйды, екі суреттегі: Бас – _____ Аяқтар – _____ Көз –_____ Құлақ –_____ Өркеш –_____ Санын жазады, салыстырады. **Күтілетін нәтиже:** түйе туралы білімін еске түсіреді; атауын айтып, «Y» орнын табады, жетпеген әріптерді толықтырады; жылқы мен түйені салыстырады; түйенің қандай қимылдағы кезі бейнеленгенін түсіндіреді.
Баламен жеке жұмыс:	**Баламен жеке жұмыс:** «Сезім мүшелерінің қызметі».	**Баламен жеке жұмыс:** Жұмбақ. Ағайынды бәрі,	**Баламен жеке жұмыс:** **«Көкөністер мен жемістер»**	**Баламен жеке жұмыс:**

Өз бетімен ойналатын ойындар. «Ертегідегі үйшік» ойыны. **Мақсаты:** Балалардың қалауы бойынша (2-3 адам) үйшік ойнауларын қадағалау. Байсалды, қуанышты жағдай жасауына мүмкіндік туғызу.	Балалардың сезім мүшелері, олардың атқаратын қызметі туралы түсініктерін кеңейту (құлақ – естиді, әртүрлі дыбыстарды таниды; мұрын – иісті сезіп, анықтайды; саусақтар – пішінді анықтайды; тіл – дәмді ажыратады, көз - көреді).	Шықса жасыл, Түссе сары. (Жапырақ.) Бақылау: өсімдіктер дүниесінің маусымдық өзгерістері туралы түсініктерін толықтыруды жалғастыру; жалаңаш ағаштар. Жапырақтардың қайдан түскенін, қайда түскенін, түсі қандай болғанын естеріне түсіру. Әдемі жапырақтарға сүйсіне қарап, табиғатты тануды және табиғатпен қарым-қатынастан қуаныш алуға тәрбиелеу.	**Мақсаты:** жемістер мен көкөністерді сипаттап айтуды, олардың пайдасы туралы біледі. **Құрал-жабдықтары:** Жемістер мен көкөністердің суреттері	**Демалуды қалыпқа келтіру** Тыныс алу жаттығу. Қолға шарды аламыз, Қатты, қатты үрлейміз. Уф-ф-ф, Уф-ф-ф... Қатты үрленген шарым Жарылып қалды, пах.

Қазақ тілі ұйымдастырылған іс-әрекетінің циклограммасы

Білім беру ұйымы: Наурызбай батыр «жулдыз» шағын орталығы
Жоспардың құрылу кезеңі: 20.12-17.01.24

Сәрсенбі 20.12.23	Сәрсенбі 27.12.23	Сәрсенбі 03.01.24	Сәрсенбі 10.01.24	Сәрсенбі 17.01.24
«Жаңа жыл келді» **Мақсаты**: Балалардың қыс мезгілінің белгілері туралы түсініктерін арттыру. Қыста ойналатын ойындар қыс қызығын арттыра түсетінін түсіндіру. Қыс мезгіліндегі мерекелер туралы әңгімелеу. Жаңа жыл туралы түсінік беру **Тілдік дамытушы орта.** Балалар қазір жылдың қай мезгілі? Қыс мезгілінде не жауады, не қатады? *Қар жауады, мұз қатады* Дұрыс айтасыңдар, өзен-көлдерде мұз қатады. Қардың түсі қандай? Ақ түсті. Аспанды қандай бұлт қаптайды? Қара бұлт Қыс айларын атайықшы: Желтоқсан, қаңтар, ақпан Басқа мезгілдерге қарағанда қыс мезгілінің ерекшелігі күн суық болады, қар жауады. Күннің суық болуына қарамастан балалар Шана, шаңғы,	**«Қысқы ойындар»** **Мақсаты:** Ойын арқылы берілген сұрақтарды тыңдайды және түсінеді. Суреттер арқылы байланыстырып сөйлейді. Ойын материалдырын ұқыпты қолдануды үйренеді, достарына көмек көрсетеді. **Тілдік дамытушы орта.** **«Қысқы ойындар» тақырыбына сурет бойынша әңгіме не ертегі құрастыру.** Аққала дорбасынан төмендегідей тірек сөздерді шығарады. Тәрбиеші сөздерді балаларға оқып, осы сөздерді қатыстырып сөйлемдер, әңгіме құрастыру керектігін айтады. Тірек сөздер: *ақ қоян, мәнерлеп сырғанау, сұр қасқыр, шаңғы, хоккей, шайба, таяқ, шанасымен жүйткиді.* **Тірек сұрақтар:** Ақ қоян, сұр қасқыр, түлкі және	«Жыл құстары» Мақсаты: Жеке тәжірибесінен суреттің мазмұны бойынша шағын әңгімелер құрастыру дағдыларын бекіту. Құстар туралы білімдерін кеңейту, сөздік қорын молайту, байланыстырып сөйлете білуге үйрету. Құстардың тіршілігімен танысу. Құстарға қамқорлық жасауға және адамгершілікке баулу. Тілдік дамытушы орта. Жұмбақ: Ұшқаны қызық жалпылдап, Өзі сондай қарқылдақ. Ол не? (қарға) Шарлап келіп даланы, Үйіме, үйін салады. Ол не? (Қарлағаш) — Қазір жылдың қай мезгілі? — Қыс мезгілінде қанша ай бар? Қандай?	**«Көңілді қыс»** **Мақсаты:** Ойын арқылы берілген сұрақтарды тыңдайды және түсінеді. Суреттер арқылы байланыстырып сөйлейді. Ойын материалдырын ұқыпты қолдануды үйренеді, достарына көмек көрсетеді. **Тілдік дамытушы орта.** Балалар қараңдаршы айналамыз қандай түске боялып тұр? Б: аппақ түске Не себепті аппақ деп ойлайсыңдар? Б:өйткені көптеген қар жауған? Ал қар қай мезгілде жауады? Б: Қыс мезгілінде Қар неге ұқсайды? Мақтаға, қантқа, түсі аппақ Балалар біздің айналамыз аппақ болып тұр біз осы қардан не жасаймыз?	**«Аңдардың қысқы тіршілігі»** **Мақсаты:** Балаларға жануарлардың қысқы тіршілігі жайында түсінік беру. Аңдардың балаларын тани білуге, атай білуге үйрету ,ой өрісін,сөйлеу тілін дамыту Қамқорлық сезімдерін тәрбиелеу. **Тілдік дамытушы орта.** Балалар мен сендерге жұмбақ жасырамын, ал сендер шешуін табыңдар,жарайма? Жұмбақ жасыру Сыбдырдан қорқады Шошынып жортады\ қоян\ Тәтті көрсе бас салар Айнымайды баладан\ аю\ Өзі айлакер , өзі қу Жүрген жері айқай да шу\ түлкі\ .Осы аталғандардың барлығын бірауыз

қар лақтырып, түрлі ойындар ойнайды. коньки тебу Қыста көп еңбек етеміз, аулада қар күрейміз. Балалар өткен сабағымызда «Тәуелсіз Қазақстан» тақырыбында түсінік алған болатынбыз. Еліміздің тәуелсіз ел екендігін түсінген едік. Енді бүгінгі сабағымызда балалар «Жаңа жыл келді» тақырыбында түсінік алатын боламыз. Балалар алдымызда қандай мерекелер келе жатыр екен? Тәуелсіздік, Жаңа жыл Ал, Жаңа жыл біздің жыл басындағы мерекелеріміздің бірі болып есептеледі. **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** «Сырғанақ» өлең қатарын оқимыз. *Қар жамылады күллі алап,* *Жүрмедік біз құр қарап.* *Бір топ бала бірлесіп, Балалар да айтады* *Жасап алдық сырғанақ.* *Ақ кернеген он қабат* *Тастағандай дөңді орап.* *Ауырмайды еш жерім,* *Аунап түссем домалап.* Демек қар жауған соң, біздер сырғанақ жасап, онда сырғанайды екенбіз. Қыста көп	кірпі қандай ойындар ойнады? Ақ қоян не істеді? Хоккей ойнау үшін қандай құралдар қажет? Кірпі сыртқа не алып шықты? **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **Педогог жетекшілігімен жүргізілетін ойын «Аққала құрастыр»** **Шарты:** балалар сендер музыка әуені арқылы мына әдемі қар түйіршіктерінен маған әдемі аққала құрастырып берулерің керек,сендер аққаланың бөліктерін барлығың бірге ойнай жүріп дұрыс орналастырмасаңдар аққаламыз бізге ренжіп қалады. Сондықтан бейнені мұқият құрастырып шығуларың қажет. Қандай керемет әдемі аққала болды. **(2-3 баладан сұрау, Бала үні,жетелеуші сұрақтар мадақтау)** **Сөздік қор.** **Балалар әдемі аққаламызды құрастырдық мүмкін бұл аққаламызды сөйлетіп көрсек қалай болады, ол**	— Балалар, сендер қандай құстарды білесіңдер? — Құстар не істей алады? — Қалай ойлайсыңдар, құстардың денесі ауыр ма әлде жеңіл ме? — Құстарға ұшу үшін не қажет? Бүгінгі оқу қызметінің тақырыбы: «Жыл құстары» — Дала құстарына не жатады? — Неге дала құстары дейміз? Өйткені дала құстары далада, тоғайда, орманда өмір сүреді. Олар аспанда қалықтап ұшады, өз бетінше өздерінің тамағын тауып жейді. Олар құрт-құмырсқа, зиянкес құрттармен қоректенеді. Ағаш басына ұя салып жұмыртқалап, балапандарын басып, оларға тамақ тауып асырайды. Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті. Балалар дала құстары екіге бөлінеді. Қыстап қалатын құстар, оларға: торғай, сауысқан, қарға, кептер және т/б.	Б: Аққала жасаймыз қар атысып ойнаймыз **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **Педогог жетекшілігімен жүргізілетін ойын «Аққала құрастыр»** **Шарты:** балалар сендер музыка әуені арқылы мына әдемі қар түйіршіктерінен маған әдемі аққала құрастырып берулерің керек,сендер аққаланың бөліктерін барлығың бірге ойнай жүріп дұрыс орналастырмасаңдар аққаламыз бізге ренжіп қалады. Сондықтан бейнені мұқият құрастырып шығуларың қажет. Қандай керемет әдемі аққала болды. **(2-3 баладан сұрау, Бала үні,жетелеуші сұрақтар мадақтау)** **Сөздік қор.** **Балалар әдемі аққаламызды құрастырдық мүмкін бұл аққаламызды сөйлетіп көрсек қалай болады, ол үшін бәріміз бірге дыбыстық жаттығу жасап көрейік** **Дыбыстық жаттығу:**	сөзбен не деп атауға болады? Аңдар **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** Жабайы аңдар елсіз далада болады. өз азығын өзі тауып жеиді. Ол күннің суығында да, ыстығында да далда жүріп өмір сүреді. Табиғатта жабайы аңдардың түрі көп Жабайы аңдар орманды, кейбіреуі тауды мекендейді. Қыста орманда азық табу қиындайды.Кейбір аңдар ұйқыға кетеді. Ал аюға келетін болсақ аюдың екі түрі бар. Ақ аю, қоңыр аю. Ақ аю-суда мекендейді. Суға сүңгіп балықтарды ұстап жейді. Ал қоңыр аю, тоғайда, орманда мекендейді. Жеміс-жидектерді теріп жейді.Аю денесіне май жиып қыста ұйқыға кетеді.Кірпі мен борсық та ұйқтайтын аңдарға жатады. Қоян- ең қорқақ аң. Қоян ағаштардың қуысында қыстайды. Қорегі түрлі шөптер, ағаш

қызықты ойындар ойнауға болады екен. Сондай-ақ шанада жүреміз, қардан Аққала жасаймыз. **Сөздік қор.** Балалар мен сендерге жұмбақ жасырайын Ал сендер ойланып жауабын табыңдар. **Жұмбақ** *Жапырақсыз сидиып* *Жабырқаулы бар ағаш.* *Жасыл шапан жамылып,* *Құлпырады қай ағаш?* Жауабы: **Шырша** -Ал онда балалар мынау қандай ағаш екен? Шырша ағашы Шырша ағашын жаңа жыл мерекесінде айнала ән айтамыз, өз өнерлерімізді көрсетеміз. Жаңа жыл үлкен мерекелеріміздің бірі. Және де жаңа жылда бізге кімдер келеді? Аяз ата мен Ақшақар Олар шаршап келіп, демала отырып біздің өнерлерімізді тамашалап тыңдайды және де сыйлықтарын береді. **Тілдің грамматикалық құрылымы.** ***Аз қимылды ойын: «Мұздатам»*** Ойынның шарты: Боран борайды - 1, Боран борайды - 2,	**үшін бәріміз бірге дыбыстық жаттығу жасап көрейік** **Дыбыстық жаттығу:** **Ар-ар-ар-жауды аппақ қар** **Ла-ла-ла-әдемі аққала** **Ша-ша-ша жап-жасыл шырша** **Тілдің грамматикалық құрылымы.** *Дид ойын:* *«Кім тапқыр?»* *Жұмбақ жасыру.* *Қолымен қаламы жоқ,* *Бірақ сурет салады (Аяз)* *Көлдің беті көк әйнек,* *Сырғанауға тым әйбет.* *(Мұз)* *Аспаннан ақ ұлпа борады,* *Қырқаны сейсепке орады.* *(Қар)* *Жерді тырнап,* *бұтаны ырғап,* *Шөпті сыйпап,* *ұшады зырлап* *Жанын қинап,* *Ұлиды зарлап. (Боран)* **Байланыстырып сөйлеу.** Д/О: **«Кім жылдам»** ойынының шарты: тәрбиеші тақтаға шананың, шаңғының, коньки, аққала, т.б. суреттерін іледі. Балалар суреттегі заттардың атын	Олар аязға төзімді болып келеді. Олар аштыққа шыдымайды. Жылы жаққа ұшып кететін құстарды «Жыл құстары» дейміз. Оларға: қарлығаш, ұзақ, қарға, қараторғай, аққу және т/б. Сөздік қор. Тіл ұстарту жаттығуы Ға- ға- ға қарға Ге-ге-ге неге Ға-ға-ға талға Ге-ге-ге қондық неге ерте. Тілдің грамматикалық құрылымы. 1- тапсырма: «Құстар қалай дыбыстайды?» 2- тапсырма: «Сипаттап бер» Қарға қандай? Түсі қандай? Қарға немен қоректенеді? Денесінде не бар? Қарға қалай дыбыстайды? 3- тапсырма: «Үй құстары мен дала құстарының айырмашылығын атаңдар» Байланыстырып сөйлеу. 1- ші көгершіннің тапсырмасы: · Дала құстары қандай топқа бөлінеді? · Қандай қыстайтын құстарды білесіңдер? · Жыл құстарын атап беріңдер.	**Ар-ар-ар-жауды аппақ қар** **Ла-ла-ла-әдемі аққала** **Ша-ша-ша жап-жасыл шырша** **Тілдің грамматикалық құрылымы.** *Дид ойын:* *«Кім тапқыр?»* *Жұмбақ жасыру.* *Қолымен қаламы жоқ,* *Бірақ сурет салады (Аяз)* *Көлдің беті көк әйнек,* *Сырғанауға тым әйбет.* *(Мұз)* *Аспаннан ақ ұлпа борады,* *Қырқаны сейсепке орады.* *(Қар)* *Жерді тырнап,* *бұтаны ырғап,* *Шөпті сыйпап,* *ұшады зырлап* *Жанын қинап,* *Ұлиды зарлап. (Боран)* **Байланыстырып сөйлеу.** Дидактикалық ойын:«Қыс мезгілінің ерекшеліктерін тап» Мақсаты: Балалардың логикалық ойлау қабілетін, ес, зейін, қабылдау процесстерін дамыту. Шарты:Менің қолымда ғажайып қалташа бар оның ішінде жыл мезгілдерінің суреті бар сендер оның	қабықтарын , тамырын кеміреді. Ол жылы тонының арқасында уыққа тоңбайды. Қасқыр мен түлкі жолбарыс пен арыстан жыртқыш аң болғандықтан жемін жортып жүріп табады. Тістері өткір, көздері қырағы жақсы көреді, сезімтал.Өздеріне керекті жемтіктерін алыстан ақ иісінен сезеді. Тиін жаздай қысқы азығын дайындайды. Түлкінің мұрны иісшіл,қар астындағы тышқан ның дыбысын естіп қояды Қыстан жануарларды суықтан олардың ұзарған жүні, апандары, індері қорғайды Аюдың баласы - қонжық Түлкінің баласы - жәудір Қасқырдың баласы - бөлтірік Қоянның баласы – көжек Тиіннің – тиін баласы **Сөздік қор.** «Қай аң қыста немен көректенеді?»

Боран борайды - 3, Түрлі фигура боп қат. **Байланыстырып сөйлеу.** -Адамдар жаңа жылды неге асыға күтеді? -Жаңа жылда қандай тілектер айтылады? -Ендеше осы берілген сурет бойынша әңгіме құрастырамыз.(1-2 баланың әңгімесін тыңдау). Қыс келді.Ағаштар ақ қырауға оранып, әдемі болып тұр. -Суретте балалар қандай мерекеге дайындалып жатыр? -Мерекеде бізге қонаққа кім келеді? -Жаңа жылда біз нені айналып ән шырқаймыз? Жаңа жыл мерекесі қыс мезгілінде тойланады. Жаңа жылда жасыл шыршаны безендіріп, ойыншықтармен сәндейміз. Жаңа жыл мерекесі отбасылық мереке. Әндер айтып, би билейміз. Жаңа жылда біз достарымызға, жақындарымызға сыйлықтар сыйлаймыз. **Күтілетін нәтиже:** есте сақтау қабілетін дамиды, сөздік қорларын молаяды. Балаларға табиғат көріністерін сипаттап, қыс қызықтарын айтады; балалардың мерекелік көңіл күйлерін көтеріледі.	айтады, содан соң сол сөздерді қатыстырып сөз тіркестерін, сөйлемдер құрастырады. **Күтілетін нәтиже:** Ойын арқылы берілген сұрақтарды тыңдады және түсінді. Суреттер арқылы байланыстырып сөйледі.	2-ші аққудың тапсырмасы: құстардың дауысын салу Қарға қарқылдайды,торғай шырылдайды, аққу қаңқылдайды. 3-ші тырнаның тапсырмасы: жеке түрден көпше түрге айналдыр: Құс, ұя, жұмыртқа, балапан, торғай, көгершін, аққу. Күтілетін нәтиже: Құстар туралы білімдері артты, сөздік қоры молайды, байланыстырып сөйлеуге үйренді. Құстардың тіршілігімен танысты. Құстарға қамқорлық жасауға және адамгершілікке үйренді.	ішінен тақтаға тек қана қыс мезгілінің суретін тауып ілу керексіңдер. Балалар ойын шарты бойынша орындайды. **Күтілетін нәтиже:** Ойын арқылы берілген сұрақтарды тыңдады және түсінді. Суреттер арқылы байланыстырып сөйледі.	Табыңдар. Сызықпен қосындар • Қасқыр –етпен көректенеді • Аю қыста үйықтайды • Қоян – ағаштардың қабығын жейді **Тілдің грамматикалық құрылымы.** Қыста аңдардың түстері қандай болады?Табыңдаршы кім айтып береді. **Байланыстырып сөйлеу.** Енді жабайы андардың баласы бар екен,соларды қалай атайды екен? • Қоянның – көжек • Аю – қонжық • қасқырдың бөлтірік • Аналары өз балаларын қорғайды, асырайды • Осы аңдар қайда мекендейді! Қалай ойлайсыңдар? • Дұрыс,орманда. • Балалар жабайы аңдарға қамқорлық қажет па?

				• Ия,оларға қамқорлық қажет болады. Орманшылар қыс мезгілінде жабайы аңдары қамқорлыққа алады, қорғайды. • Жабайы аңдарды ата?Қасқыр, түлкі ,аю, барыс. • Оларды неліктен жабайы аңдар деп айтамыз? • Олар қайда мекендейді ?Орманда **Күтілетін нәтиже:** Жабайы аңдардың қысқы тіршілігімен танысады. Жабайы аңдардың атайды, ажыратуды, олардың балаларын атауды меңгерді. «Ақ аю» өлеңін жатқа айтуды, жануарларды сипаттауды игерді.
Баламен жеке жұмыс: «Сипаттамасы бойынша тап» *Мақсат-міндеттері.* Ұзын - қысқа, кең - тар, биік - аласа ұғымдарын бекіту. Ойынның құрал-жабдықтары: жануарлар және құстардың ойыншықтары. Ойынның мазмұны: балалар аю, түлкі, қасқыр, қоянның	**Баламен жеке жұмыс: "Айырмашылықтар-ды тап" дидактикалық ойыны.** *Мақсат-міндеттері.* Есте сақталатын заттарды салыстыра білуді дамыту, олардан ұқсастықтар мен айырмашылықтарды табу.	**Баламен жеке жұмыс: «Қай қолымда көп».** *Мақсат-міндеттері.* Аз және көп заттарды ажыратуды, салыстыруды жаттықтыру; ойлау қабілеттерін дамыту. Ойынның құрал-жабдықтары: әртүрлі ұсақ	**Баламен жеке жұмыс: «Сөзді өзгерт».** Педагог: - Балалар, «Қыс» деген сөздегі соңғы «-с» дыбысын алып тастап, орнына «-з» дыбысын қойсақ қандай сөз шығады?	**Баламен жеке жұмыс: "Кім, қайда тұрады?" дидактикалық ойыны.** *Мақсат-міндеттері.* Балалардың көру қабілетін, зейінін дамыту. Ойын материалдары мен көрнекі құралдар:

ойыншықтарын қарастырады. Әр ойыншықты анықтайды, оның атыауын айтады. Ойнаушылардың біреуі бөлмеден шығып кетеді, басқа ойнаушылар ойыншық туралы жұмбақ құрастырады. Жұмбақ құрастырғаннан кейін жұмбақты шешетін баланы шақырады. **(сөйлеуді дамыту, қоршаған ортамен танысу)**	Ойын материалдары мен көрнекі құралдар: сюжеттік карталар. Сипаттама: 2-3 минут ішінде балаға карточкасын көрсету. Содан кейін оған басқа кейбір заттар немесе әрекеттер жоқ немесе ауыстырылған екінші картаны ұсыныңыз. Бала не өзгергенін анықтауы керек. **(математика негіздері, сөйлеуді дамыту)**	заттар: моншақтар, түймелер. Ойынның мазмұны: ортаға бір баланы шақырып, оң және сол қолына көп және аз заттарды ұстатады. Бала қолда саны көп зат барын, қай қолында саны аз зат барын анықтайы. Одан кейін заттарды қатарымен қойып, қай қатарда көп, қай қатарда аз зат тұрғанын салыстырады. **(сөйлеуді дамыту)**	Сөздегі бір дыбысты өзгерткенде сөздің мағынасы өзгеріп кететіні туралы түсінік береді. «-с» дыбысына аяқталатын сөздерді айтады, «-с» дыбысының орнына «-з» дыбысын қойып, сөзді өзгертіп айтуды ұсынады. - Жас- ... (жаз). - Қас- ... (қаз). - Түс- ... (түз). Қыз, қыр Жаз, жақ **(сөйлеуді дамыту)**	әртүрлі жануарлардың "отбасылары" мен олардың үйлерінің суреттері, ретсіз тәртіпте берілген жануарларды үйлерімен байланыстыратын сызықтар салынған суреттер. Сипаттама: сызықтар бойынша қарындашты өткізбей, кімнің үйі қайда екенін анықтау керек. **(сөйлеуді дамыту)**

Қазақ тілі ұйымдастырылған іс-әрекетінің циклограммасы

Білім беру ұйымы: Наурызбай батыр «жулдыз» шағын орталығы
Жоспардың құрылу кезеңі: 17.01-14.01.24

Сәрсенбі 17.01.24	Сәрсенбі 24.01.24	Сәрсенбі 31.01.24	Сәрсенбі 07.02.24	Сәрсенбі 14.01.24
«Төрт түлікті бағатын адамдардың кәсіпшілік атаулары» **Мақсаты:** Балаларды төрт түлік мал және оларды бағатын адамдардың кәсіптерімен таныстыру. Балаларға төрт түліктің пайдасы, олардың күтімі және малшылардың еңбегі туралы түсінік беру. Сөздік қорын дамыту және тіл байлығын арттыру. **Тілдік дамытушы орта.** **«Кім не істейді?» ойыны** **Мақсаты:** Балаларға төрт түлікке қарайтын адамдардың атауларын үйрету. **Жүргізілуі:** Педагог төрт түлікті атап, балалардан оған қатысты кәсіп иесін атауын сұрайды. Балалар дұрыс жауап беруі керек. **Мысалдар:** Қойды кім бағады? (**Қойшы**) Жылқыны кім бағады? (**Жылқышы**) Сиырды кім бағады? (**Сиыршы**)	**«Жұмбақ шеш» ойыны** **Мақсаты:** Логикалық ойлау дағдыларын дамыту. **Жүргізілуі:** Педагог туыстық қарым-қатынасқа байланысты жұмбақ оқиды. Балалар оның жауабын табуы керек. **Мысалдар:** 1. Атадан туған төрт бала, Аты да бір, заты да бір, Бір-бірінен артық емес, Дәл осылар бірдей тең. (**Жыл мезгілдері**) 2. Көп туысты біріктірген, Үлкен-кіші жиналған, Ақыл айтып жүретін Әулеттің басын құраған. (**Ата**) **«Жұмбақ шешу» ойыны** **Мақсаты:** Балаларға логикалық ойлау қабілетін дамыту. **Жүргізілуі:**	**«І» дыбысын дұрыс айтуды үйрен»** **Мақсаты:** І дыбысын сөз ішінде дұрыс оқуға жаттықтыру. Сөздерді тұтас оқуға машықтандыру. Ұқыптылыққа баулу. Ой-өрісін дамыту. **Тілдік дамытушы орта.** **Жұмбақ** Өзі айлакер, өзі қу Жүрген жері айғай да, шу.*(түлкі.)* **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** а)Әріп деген не? *(көреміз, жазамыз)* ә)Дыбыс деген не? *(естиміз, айтамыз)* б)Әріптен не құралады? *(буын)* в)Буыннан не құралады? *(әріп)* г)Сөзден не құралады? *(сөйлем)* **Сөздік қор.**	**«Хайуанаттар бағында»** **Мақсаты:** Хайуанаттар бағындағы жануарлар туралы мәліметтер беру. **Тілдік дамытушы орта.** Жаңылтпаштар. 1.Қапыда ит қапты, Қатты қапты, Қапты қапты 2. Біл,бұл- піл. Бұл, -бір ірі піл. 3. Көп ешкі көп шөпті жейді. Көк шөпті көп ешкі жейді. **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** 1.Суреттегі жануарларды атаңдар. Жолбарыс, арыстан, қасқыр, жылқы, аю, кірпі 2.Осы жануарлардың ішіндегі жануарды атап көрсету. Балалар сурет бойынша жануарларды атап береді.Артық жануардың неге артық ененін түсіндіре кетеді.	**«Туыстық қарым-қатынасты білдіретін сөздер»** **Мақсаты:** Балаларды туыстық атаулармен таныстыру. Туыстық қарым-қатынас туралы түсінік қалыптастыру. Сөздік қорын байыту және сөйлеу мәдениетін дамыту. **Тілдік дамытушы орта.** **«Кім кімге кім?» ойыны** **Мақсаты:** Балаларға туыстық қарым-қатынастарды түсіндіру. **Жүргізілуі:** Педагог «Әкеңнің әкесі саған кім?» деп сұрақ қояды. Балалар жауап береді: «Атам». Педагог түрлі сұрақтар қойып, балалардың жауап беруін қадағалайды. Сұрақтар күрделене береді: «Анаңның

Түйені кім бағады? (**Түйеші**) **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **«Төлдерді шақырайық!» жаттығуы** **Мақсаты:** Балаларға мал иелерінің төлдерді қалай шақыратынын үйрету. **Жүргізілуі:** Педагог мал иелерінің төлдерін шақыру тәсілдерін айтып, балаларға қайталауды ұсынады. Кейін балалар өздері малдарды шақырып көреді. **Мысалдар:** • Қойдың төлі – қозы. Қозыны **«Пұшайт, пұшайт!»** деп шақырады. • Сиырдың төлі – бұзау. Бұзауды **«Әукім, әукім!»** деп шақырады. • Жылқының төлі – құлын. Құлынды **«Құрау, құрау!»** деп шақырады. • Түйенің төлі – бота. Ботаны **«Көс, көс!»** деп шақырады. **Сөздік қор.** **«Төрт түлікті таны» ойыны** **Мақсаты:** Балалардың есте сақтау қабілетін дамыту. **Жүргізілуі:**	• Педагог төрт түлікке байланысты жұмбақтар оқиды. • Балалар жауабын табуы керек. **Мысалдар:** 1. Үстінде екі тауы бар, Төрт аяғы бар, Шөлге шыдамды жануар. (**Түйе**) 2. Өзі сақ, Өзі пысық, Жайылған жері – Таудың ығы. (**Қой**) 3. Құлағы бар қалқайған, Тұяғы бар тарпайған, Жалы бар, құйрығы ұзын, Шабысынан талмайды. (**Жылқы**) 4. Өрісі кең, Жайлауы мол, Сүті көп, Адамға пайдасы зор. (**Сиыр**)	Алдын ала дайындалған кеспе әріптен І әрпін көрсету арқылы өлең оқу. *Жалғыз таяқ боп тұр,* *Төбесінде доп тұр.* *Бұл не? (І дыбысын әріп таңбасымен көрсету)* Балаларға і дыбысынан басталатын бірнеше сөз айтқызу. *Мысалы:Ілгіш, ірімшік, ілмек, ілу, ілгек, т.б.* **Тілдің грамматикалық құрылымы.** **.**Тақтаға түлкі, кітап, ілгіш суреттері ілінеді.Осы сөздерге сөйлем құрайды, дыбыстық талдау жасап, сөздерді буынға бөледі. **Байланыстырып сөйлеу. Сөзжұмбақ шешу.Слайд арқылы көрсету** 1)Көйлек, пальто, костюмнің атауы. *(киім)* 2)Аңдардың қар бетін қалатын таңбасы. *(із)* 3)Өте қу аң. (түлкі) 4)Өзі үлкен, бірақ та тышқаннан қорқатын жануар? *(піл)* 5)Сүттен қайнатып жасайтын тағам түрі? *(ірімшік)* **Күтілетін нәтиже:** І і дыбысы және әріп таңбасымен	Хайуанат – жан – жануарлардың жалпы атауы. Хайуанаттар бағы – жан – жануарларды бір араға жиып, көпшілікке көрсету шараларымен шұғылданатын мекеме. **Сөздік қор.** **«Жануарлар әлемі» атты мәтінді оқып беру.** Осы мәтін арқылы әлемдегі ең үлкен жануар – көк китті таныту. Олтеңіздегі ең ірі сүтқоректі жануарлар болып табылады. Әлемдегі ең ұзын жануар – керік.Ол жануарлардың ішінде ең жүрегі үлкен аң. Керіктің тілі – қап-қара болады екен. **Тілдің грамматикалық құрылымы.** Тәтті көрсе бас салар, Айнымайды баладан. (Аю) Қаңғырамын,үйім жоқ, Ауылдардың қойы көп. Ұрлық,зорлық кәсібім, Танамақтанар-нәсібім. (Қасқыр) Сумаңдаған тілі бар, Бұраңдаған ізі бар. Тіл ұшында уы бар, Ол не? Біліп ал! (Жылан)	сіңлісі кім болады?» т.с.с. **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **«Туыстарды ата» жаттығуы** **Мақсаты:** Балалардың сөздік қорын дамыту. **Жүргізілуі:**Педагог карточкамен жұмыс жүргізеді. Карточкада белгілі бір адамның суреті мен туыстық атауы болады. Балалар сол адамның туыстарын атап беруі керек. Мысалы: **«Ана»** сөзі берілсе, бала **«әже, ата, әке, бала, сіңлі»** деген сөздерді қосады. **Сөздік қор.** **«Отбасылық ағаш» құрастыру** **Мақсаты:** Туыстық қарым-қатынасты көзбен көріп, түсіну. **Жүргізілуі:** Балаларға қағаздан жасалған ағаш беріледі. Педагог балаларға өз отбасының туыстарын айтуға тапсырма береді. Балалар «Атам – Қуаныш, әжем – Айша, әкем – Нұрлан...» деп

• Балаларға төрт түліктің суреттері көрсетіледі. • Педагог әр малдың атын атайды, ал балалар оның төлін, кәсіп иесін және шақыру сөзін айтуы керек. **Мысал:** • Педагог: «Бұл – қой». • Бала: «Қойдың төлі – қозы. Қойшы бағады. Қозыны «Пұшайт, пұшайт!» деп шақырады». **Тілдің грамматикалық құрылымы.** **«Кім жылдам?» ойыны** **Мақсаты:** Балалардың жылдам ойлау және дұрыс жауап беру қабілеттерін дамыту. **Жүргізілуі:** • Педагог мал мен кәсіптің атын араластырып айтады, ал балалар сәйкестендіріп, дұрыс жауап береді. **Мысалдар:** • «Қой... (қойшы)» • «Жылқы... (жылқышы)» • «Сиыр... (сиыршы)» • «Түйе... (түйеші)» **Байланыстырып сөйлеу.**		танысады.Сөздерге дыбыстық ,буындық талдау жасауды біледі. леді.	***Жұмбақтың жауабын буынға бөліп, дыбыстық талдау жасайды.*** **Байланыстырып сөйлеу.** Қасқыр мен аю қандай жануар? Балалардың жауабы: Жабайы және жыртқыш аңдар. Хайуанаттар бағындағы құстар мекендейдін бөлігіне апарады.Онда балалар көптеген құстарды тамашалайды.Көлшікте жүрген аққуларды қызығушылықпен қарайды. Балалар құстар туралы қандай мақал-мәтелдер білесіңдер? **Мақал** Аққуды атпа-досыңды сатпа. Қарға қарғаның көзін шұқымас. Тыйым сөздер. Аққуды атуға болмайды.Себебі ол киелі құс. Құстардың ұясын бұзуға болмайды. **Күтілетін нәтиже:** Ойлау және сөйлеу қабілеттері дамиды, адамгершілік пен имангершілік қасиеттерге тәрбиеленеді.	айтып, отбасылық ағаш жасайды. **Тілдің грамматикалық құрылымы.** **«Кім жылдам?» ойыны** **Мақсаты:** Жылдам ойлау және дұрыс жауап беру дағдысын қалыптастыру. **Жүргізілуі:** Педагог бір туыстық атауды атайды. Балалар тез арада оның кімге кім екенін айтуы керек. Мысалы: «Нағашы» дегенде, бала «Анамның немесе әкемнің туған бауыры» деп жауап беруі тиіс. **Байланыстырып сөйлеу.** **«Жеті ата» жаттығуы** **Мақсаты:** Қазақ халқының «жеті ата» дәстүрін үйрету. **Жүргізілуі:** Педагог «Жеті ата» туралы қысқаша түсіндіріп береді. Балалар өз аталарының есімдерін айтып, жеті аталарын білуге тырысады.

«Малшылар еңбегі» әңгімелеу **Мақсаты:** Балалардың түсінігін кеңейту, сұраққа жауап беру дағдыларын дамыту. **Жүргізілуі:** • Педагог суреттер көрсетіп, әрбір малшының еңбегі туралы әңгімелейді. • Балалар малшылардың жұмысы туралы пікір білдіреді. • Педагог сұрақтар қояды: **Мысалдар:** • Қойшы не істейді? (Қойды жайылымға апарады, күзейді, төлдетеді). • Жылқышының жұмысы қандай? (Жылқыларды бағады, құлындарды үйретеді). • Сиыршы не істейді? (Сиырды сауып, сүтін жинайды, бұзауларға қарайды). • Түйеші немен айналысады? (Түйелерді жайылымға жібереді, боталарды бағады). **Күтілетін нәтиже:** Балалар төрт түлік туралы не үйренгендерін айтып береді.				**Күтілетін нәтиже:** Балалар туыстық қарым-қатынас туралы не үйренгендерін айтады. Педагог балаларды мақтап, келесі іс-әрекетта жаңа сөздермен танысатынын айтады.

Малшылардың еңбегі туралы ой бөліседі.				
Баламен жеке жұмыс: «Мақалды жалғастыр» ойыны **Мақсаты:** Балаларға төрт түлікке қатысты мақал-мәтелдерді үйрету. **Жүргізілуі:** • Педагог мақалдың бірінші бөлігін оқиды, балалар жалғасын табады. **Мысалдар:** • **«Мал өсірсең – ...»** (қой өсір, өнімі оның көл-көсір). • **«Жылқы – ...»** (ер қанаты). • **«Сиырдың сүті – ...»** (тілінде). • **«Түйе – ...»** (қамбар ата түлігі).	**Баламен жеке жұмыс: Дыбыстық жаттығулар «Дыбысты ата!» ойыны** **Мақсаты:** Қазақтың төл әріптерін дұрыс тану және дыбыстау. **Жүргізілуі:** • Педагог балаларға төл әріптері бар сөздерді айтып, олардың қай әріп ерекше екенін сұрайды. • Балалар дұрыс дыбыстап, сөзді қайталап айтуы керек. **Мысал:** • Педагог: «Бұл – өрік. Қай әріп ерекше?» • Бала: «Өрік – "ө" әрпі ерекше».	**Баламен жеке жұмыс: «Сиқырлы буын» ойыны** **Мақсаты:** Қазақтың төл әріптері бар буындарды дұрыс айтуға жаттықтыру. **Жүргізілуі:** • Педагог балаларға төл әріптері бар буындарды айтады. • Балалар оларды тез қайталап, буыннан сөз құрайды. **Мысал:** • Педагог: «Қа... Қо... Қу...» • Балалар: «Қарға, қоян, қуыршақ». **«Сөз тізбегі» ойыны** **Мақсаты:** Балалардың сөздік қорын дамыту. **Жүргізілуі:** • Бір бала төл әріп бар сөзді айтады, келесі бала соған байланысты басқа сөз ойлап қосады. **Мысал:** • Бірінші бала: «Қар». • Екінші бала: «Қарлығаш». • Үшінші бала: «Қарағай».	**Баламен жеке жұмыс: «Дыбысқа сай затты тап» ойыны** **Мақсаты:** Балаларға төл әріптері бар сөздерді есте сақтауға көмектесу. **Жүргізілуі:** • Педагог әріп айтады, балалар сол әріптен басталатын затты тауып көрсетеді. **Мысал:** • Педагог: «Ө әрпін тауып, сол әріптен басталатын затты ата». • Бала: «Өрік!»	**Баламен жеке жұмыс: «Мақалды жалғастыр» ойыны** **Мақсаты:** Туыстық қарым-қатынасқа байланысты мақал-мәтелдерді үйрену. **Жүргізілуі:** • Педагог мақалдың бірінші жартысын айтады. • Балалар жалғасын тауып айтуы керек. **Мысалдар:** • **«Ата көрген оқ жонар, ...»** (ана көрген тон пішер). • **«Жақын туыс – ...»** (қимас туыс). • **«Бала – адамның бауыр еті, ...»** (көзі мен жүрегі).

Қазақ тілі ұйымдастырылған іс-әрекетінің циклограммасы

Білім беру ұйымы: Наурызбай батыр «жулдыз» шағын орталығы
Жоспардың құрылу кезеңі: 21.02-20.03.24

Сәрсенбі 21.02.24	Сәрсенбі 28.02.24	Сәрсенбі 06.03.24	Сәрсенбі 13.03.24	Сәрсенбі 20.03.24
«Қай ойын қалай аталады?» **Мақсаты: Балаларға қазақтың ұлттық ойындарын таныстыру, олардың атауларын есте сақтау.** **Қажетті материалдар: Ұлттық ойындардың суреттері (ақсүйек, көкпар, арқан тарту, тоғызқұмалақ, асық ату).** **Ойын барысы:** **Балаларға әртүрлі ұлттық ойындардың суреттері таратылады. Тәрбиеші ойын атауын атап, сол ойынның суретін көрсетуді сұрайды.** **Балалар суретке қарап, ойын атауын айтады. Әр ойынның қысқаша сипаттамасы беріледі.** **Сұрақтар:** **Бұл қандай ойын?** **Ол қалай ойналады?** **Бұл ойынның ерекшелігі қандай?**	**«Көктемгі өзгерістер»** **Мақсаты:** Балалардың көктем мезгіліндегі табиғат құбылыстары туралы білімін бекіту, ойлау қабілеттерін дамыту. **Қажетті материалдар:** Көктемнің әртүрлі белгелері бейнеленген суреттер (қардың еруі, гүлдердің өсуі, жаңбыр, құстардың келуі, күннің жылытуы). **Ойын барысы:** Балаларға әртүрлі табиғат құбылыстары бейнеленген суреттер таратылады. Тәрбиеші балаларға сұрақтар қояды: Бұл қай мезгілге тән құбылыс? Қыс пен көктемнің айырмашылығы қандай? Балалар көктемге тән суреттерді тауып, олар туралы әңгімелейді.	**«Көктем келді шуақты»** **Мақсаты:** көктем мезгілі жайлы түсініктерін бекіту, тілдерін дамыту, сөздік қорын молайту, ертегіні іскерлікпен, үлкен шығармашылықпен орындауға тәрбиелеу. **Тілдік дамытушы орта.** -Қазір жылдың қай мезгілі? -Көктем айларын атаңдаршы? -Осы көктем айлары туралы кім мақал-мәтел айтады? -Көктемде қандай өзгерістер болады? -Көктем туралы кім тақпақ біледі? Балалар орманда көп құстар бар екен. Қане кім айтады, көктемде қандай құстар ұшып келеді? **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** Мен қазір сендерге бір құс туралы туралы жұмбақ жасырамын.	**«Көктем»** **Мақсаты:** Балалардың тілдерін дамытып, ой-өрісін кеңейту, сөздік қорын байытумен бірге есте сақтау қабілеттерін қалыптастыру, грамматикалық тұлғада жүйелі сөйлеуге, әңгімелеп айтуға, берілген сұраққа нақты жауап беруе үйрету, құстарға, ағаштарға, қамқор болуға, еңбекшіл болуға тәрбиелеу. **Тілдік дамытушы орта.** Көктемде күн жылынады, қар ериді. Құстар қайтып келеді. Балалар оларға үйшік жасайды. Көк шығады. Ағаштар бүршік жарып, жапырақтар өседі. Алма ағашы гүлдейді. Көктем айлары: наурыз, сәуір, мамыр. **Жауап бер:** 1. Көктемде күн қандай болады? 2. Балалар не жасайды? 3. Табиғат қалай өзгереді?	**«Наурыз мерекесі»** **Мақсаты:** **Балаларға Наурыз мейрамы туралы түсінік беру, оның ерекшеліктерін түсіндіру;** **Мерекеге байланысты сөздік қорларын кеңейту, байланыстырып сөйлеу дағдыларын қалыптастыру;** **Қазақ халқының ұлттық дәстүрлеріне құрметпен қарауға, мейірімділікке тәрбиелеу.** **Тілдік дамытушы орта.** **Наурыз мейрамы туралы әңгіме** **Наурыз – көктем мерекесі, жаңа жылдың бастауы.**

		Ол жыл құсы, айбарлы Жылы жақтан қайтады, Өз атын, өзі айтады. (Көкек) Дұрыс, көкек өз атын қалай айтады? Құстар туралы қандай тақпақ білесіңдер? Кім құс туралы жаңылтпаш айтады? Орманда қандай әдемі гүлдер өсіп тұр. Гүлдердің түстері қандай? Көктемде қандай гүлдер бірінші өседі? Гүлдер туралы тақпақ айтайықшы. **Сөздік қор.** **Жұмбақтар** Ұшып жүрген гүл көрдім, Қонғанда ұстап үлгердім. (Көбелек) Қылдай белі бүгілген Өзінен жүгі үлкен. (Құмырсқа) Далада жүр шапқылап Керемет тым сақ құлақ. (Қоян) Бұлаңдаған құйрығы Бір алдарлық қулығы. (Түлкі) **Тілдің грамматикалық құрылымы.** **«Бұл қай кезде болады?» дидактикалық ойыны.** Шарты:жыл мезгілдерінің суреттерін көрсету,оның ішінде көктемнің суреттерін таңдап тақтаға іліп қою. **Сөзүйқастар айтайық** Ды-ды-ды – қыста жауады, балалар аққала соғады.	4. Көктем айлары қалай аталады? **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** Көктемде ағаштар қайтеді? Жерде, далада қандай өзгерістер болады? -Айтыңдаршы көктемде алғаш қандай құстар ұшып келеді? Елін сағынып келгенде достарымызды Қазақстан даласында ешкім мылтық атып қарсы алмайды. Себебі, көктемде құс атуға тыйым салынған. Сондықтанда адамдардың құстарға деген қамқорлығы қажет. Құстарға қамқорлық көрсетіп, өсіп-өнуге жағдай жасау керек, ұя жасаймыз, тамақ береміз. Көктемнің алғашқы күндерінен бастап жер бейне қылтиып,бой көтеріп гүлдер өседі. Бұлар көктемнің алғашқы гүлдері деп аталады, олар бәйшешек, қызғалдақ, жауқазын. Осы гүлдерге байланысты дидактикалық ойын ойнайық «Бұл не? Деп аталады. **Сөздік қор.** -Енді табиғатымызға сән-көрік беріп тұрған ағаштарды сындыруға бола ма? Ия ,	**Бұл күні күн мен түн теңеледі, табиғат жаңарады.** **Адамдар бір-біріне жақсы тілектер айтып, қуанышты көңіл-күйде болады.** **Ұлттық ойындар ойналып, Наурыз көже дайындалады.** **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **Суретпен жұмыс: Балаларға Наурыз мейрамына арналған суреттер көрсетіледі (киіз үй, наурыз көже, ұлттық ойындар, адамдардың құшақтасып көрісуі).** **Балалардан сұрау:** **Бұл қандай мереке?** **Адамдар не істеп жатыр?** **Қандай ұлттық тағамдар дайындалады** **Сөздік қор.** **Жаңа сөздер:**

		Ді-ді-ді – көктемде қар ериді, құстар ұшып келеді. Ды-ды-ды – жазда күн ыстық, балалар көлде шомылады. Ді-ді-ді – күзде жаңбыр жауады, көкөністер мен мен жемістер піседі. **Байланыстырып сөйлеу. Д/О: «Ертегіні айтып бер» Шарты:** тәрбиеші балаларға әр түрлі ертегілер салынған кәртішкелерді таратады. Балалар кезекпен ертегіні айту керек. **Күтілетін нәтиже:** көктемдегі табиғат көріністерін таниды, сөздік қорын молаяды, көктемгі табиғат құбылыстары, адамдардың еңбектері, киімдері туралы әңгімелеседі, заттарды ерекше және жалпы белгілері бойынша топтастырады, тақырыпқа сәйкес шағын тақпақ жаттайды, жұмбақтар шешеді.	ағаштарға әркез күтім керек, түбін қопсытып, суарып ағаштардың жайқалып өсуіне қай уақытта болса да жалықпауымыз керек. ***Жұмбақ жасырамын.*** Қар, мұз еріп, су көбейіп, Сай-салаға ағады, Бүршік шашып, жапырақ ашып Гүл бәйшешек басады Ал, балалар айтыңдаршы Бұл қай мезгілде болады? (көктем) **Тілдің грамматикалық құрылымы.** ***Тіл ұстарту жаттығулары*** Тем-тем-тем Келді көктем Шек-шек-шек Шығады бәйшешек ***Ойын сөйлемді жалғастыр:*** Көктемде----------күн жылынды Құстар ------ оралды. Қар ----------ериді **Байланыстырып сөйлеу.** «Ертегіні жалғастыр» дид.ойыны Тәрбиеші бір ертегін бастайды.Балалар өз ойлары бойынша жалғастырады. **Күтілетін нәтиже:** Әңгімелеу арқылы бейнелі сөздерді қолданады, ойдан әңгіме құрастырады, шығармашылық	**Наурыз – жаңа жыл мерекесі.** **Теңелу – күн мен түннің бірдей болуы.** **Наурыз көже – жеті түрлі тағамнан жасалатын дәстүрлі тағам.** **Көрісу – адамдардың амандасып, бір-біріне жақсылық тілеуі.** **Киіз үй – қазақ халқының дәстүрлі үйі.** **Тілдің грамматикалық құрылымы.** **Дидактикалық ойын: «Наурыз белгілерін тап!»** **Балаларға бірнеше сурет беріледі (Наурызға және басқа мерекелерге байланысты суреттер).** **Балалар Наурызға тән суреттерді таңдап, олар туралы әңгімелейді.** **Байланыстырып сөйлеу.**

			сөйлеу әрекетін нығаяды, тілдері дамиды, табиғатты қорғауға, құстарға қамқор болуға тәрбиеленеді.	**Балалар, Наурыз қандай мереке?** **Наурыз көженің ерекшелігі қандай?** **Біз Наурызда қандай тілек айтамыз?** **Күтілетін нәтиже: Балалар Наурыз мейрамы туралы біледі, оның мәнін түсінеді;Наурызға байланысты сөздерді дұрыс айтады, сөйлем құрайды; Қазақ халқының ұлттық салт-дәстүрлерін құрметтейді.**
Баламен жеке жұмыс: «Көктем белгілерін тап» **Мақсаты:** Балаларды көктем құбылыстарымен таныстыру, назарын аударту, салыстыруға үйрету. **Қажетті материалдар:** «Көктем», «Қыс» бейнеленген екі плакат. **Ойын барысы:** Тәрбиеші балаларға екі сурет (қыс пен көктем) көрсетеді. Балаларға сұрақтар қойылады:	**Баламен жеке жұмыс: «Көктемгі өзгерістер» (қимыл-қозғалыс ойыны)** **Мақсаты:** Балаларға көктем табиғатының ерекшеліктерін қимылмен көрсету арқылы есте сақтау дағдыларын қалыптастыру. **Ойын барысы:** Тәрбиеші көктем мезгіліндегі табиғат құбылыстарын айтып, балалардан қимылмен көрсетуін сұрайды:	**Баламен жеке жұмыс: «Жаңбыр мен Күн»** **Мақсаты:** Балалардың көктем мезгіліндегі ауа райы құбылыстарын ажырата білуін дамыту. **Ойын барысы:** Тәрбиеші балаларға «Жаңбыр» дегенде олар қолдарын бастарына қойып, жаңбырдан қорғанады. «Күн» дегенде балалар қолдарын жоғары көтеріп, шуақты күнді бейнелейді. Тәрбиеші «Жел соқты» десе, балалар жан-жаққа тербеледі.	**Баламен жеке жұмыс: «Көктемгі гүлдер»** **Мақсаты:** Балалардың гүлдер туралы білімін кеңейту, түстерді ажырату қабілеттерін дамыту. **Қажетті материалдар:** Әртүрлі көктемгі гүлдердің суреттері (бәйшешек, қызғалдақ, жауқазын). **Ойын барысы:** Тәрбиеші балаларға көктемде өсетін гүлдердің суреттерін көрсетіп, аттарын сұрайды. Балалар гүлдің атын атап, түсін айтып, оны сипаттайды.	**Баламен жеке жұмыс: «Көктемдегі кім қалай дыбыстайды?»** **Мақсаты:** Балалардың көктемгі табиғат пен жануарлар әлеміне қызығушылығын арттыру. **Ойын барысы:** Тәрбиеші балаларға көктемде оралатын құстар мен жануарлардың

■ Қай суретте көктем бейнеленген? ■ Қар мен мұз қай мезгілде болады? ■ Көктемнің басты ерекшеліктері қандай? Балалар көктемнің белгілерін айтып, оны дұрыс суретпен сәйкестендіреді.	Күн жылынды – балалар қолдарын жоғары созады, күннің шуағын бейнелейді. ■ Жаңбыр жауды – саусақтарын төмен қимылдатып жаңбырды көрсетеді. ■ Қар ери бастады – қолдарын ақырын төмен түсіреді. ■ Ағаштар бүршік атты – балалар қолдарын жоғары көтеріп, гүл ашқандай қимыл жасайды.	«Құстар келді» дегенде балалар қанат қағып ұшқан құстарды бейнелейді.	Тәрбиеші «Менің қолымда қызыл гүл бар, ол қандай?» деп сұрағанда, балалар дұрыс жауабын айтады.	атауын айтады: ■ Құстар қалай дыбыстайды? («Шиқ-шиқ», «Қарқ-қарқ») ■ Бақалар қалай дыбыстайды? («Ква-ква») ■ Жаңбыр қалай жауады? («Там-там») Балалар естіген дыбыстарды қайталайды, дұрыс сәйкестендіргендері мадақталады.

Қазақ тілі ұйымдастырылған іс-әрекетінің циклограммасы

Білім беру ұйымы: Наурызбай батыр «жулдыз» шағын орталығы
Жоспардың құрылу кезеңі: 27.03-24.04.25

Сәрсенбі 27.03.24	Сәрсенбі 03.04.24	Сәрсенбі 10.04.24	Сәрсенбі 17.04.24	Сәрсенбі 24.04.25
«Сөйлеу әдебі» **Мақсаты:** Балаларды сыпайы сөйлеу үлгілерімен таныстыру, сөйлеу мәдениетін қалыптастыру, сөздік қорын молайту, грамматикалық тұрғыдан дұрыс сөйлеуге дағдыландыру және байланыстырып сөйлеуін дамыту. **Тілдік дамытушы орта.** **Сөйлеу әдебі туралы әңгіме:** Тәрбиеші балалармен бірге сыпайы сөйлеудің маңыздылығы туралы қысқаша түсіндіреді. *Сұрақтар:* • Қалай амандасасың? • Біреуден бір нәрсе сұрағанда не дейміз? • Қателескенде не айтамыз? **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **Жағдаяттық ойындар:** «Қуыршақ қонаққа келді»: Қуыршақпен амандасу, оны қарсы алу, қоштасу.	**Жалпы тіл жаттығулары:** **«Сағат»** – Тілді оңға-солға қозғалту. **«Ат шаптырады»** – «Ды-ды-ды» деп, тілді жоғары тіске соғу. **«Дәмді тосап»** – Ерінді жалап жатқандай тілмен еріннің үстіңгі, астыңғы бөлігін жалау. **«Саңырауқұлақ»** – Ауызды ашып, тілді жоғары тіске тіреп, тілдің ұшын ұстап тұру. **«О», «У» дыбыстарына Жаттығу: «Үрлемелі шар»** – Ерінді алға шығарып, дөңгелетіп, «О-О-О», «У-У-У» деп айту. **Мақсаты:** Еріннің дөңгеленуін, жұмылуын дамыту.	**«Қарама-қарсы сөздер»** **Мақсаты:** Сөздердің лексикалық мағынасы мен мәнін түсіну, мағынасы бойынша жақын/қарама-қарсы сөздерді сөйлегенде қолдану, сөздік қорын молайту. **Тілдік дамытушы орта.** **«Үлгілі бала қандай болады?»** Үлгілі бала жан-жақты болуы керек. Таза жүріп, ұқыпты болғанымен, ойыншығын жинамаса немесе анасына көмектеспесе, ол бала үлгілі балаға жатпайды. Үлгілі баланың сабақ үлгерімі жақсы, ұқыпты, кішіпейіл, досына да көмек бере біледі. Мен сендерге «Нағыз дос» деп аталатын әңгіме айтып беремін. Мұқият тыңдаңдар. **Нағыз дос** Ерлан мен Дидар жақын достар, олар көрші тұрады, ата-аналары да бір-бірін жақсы таниды.	**«Үлкендерге құрмет»** **Мақсаты:** Балаларды үлкен кісілерге құрмет көрсетуге тәрбиелеу, сыпайы сөйлеу үлгілерін меңгерту, сөздік қорын байыту, грамматикалық құрылымдарды дұрыс қолдануға дағдыландыру және байланыстырып сөйлеуін дамыту. **Тілдік дамытушы орта.** **Сұхбат және түсіндіру:** Тәрбиеші «Құрмет» деген сөзді түсіндіреді. Балаларға сұрақтар қояды: – Үлкендерге қалай көмектесеміз? – Ата-әжелеріне не айтасыңдар? **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **Сөздік жұмыс:** Жаңа сөздерді тақтаға іліп, әрқайсысын жеке түсіндіріп, дұрыс айтуға жаттықтыру: *Құрмет, сыпайы, көмек көрсету, ақыл айту, т.б.* **Сөздік қор.**	**«Дыбыстарды ажыратуды үйрен». «Ү» және «Ұ» дыбыстары** **Мақсаты:** Ү-Ұ дыбыстарының артикуляциясын анықтауға үйрету, Ү-Ұ дыбыстарын буында, сөзде, сөйлемде ажырату; сөз қорын молайту; ұсақ моторикасын, тыныс алуын, сөйлеу мүшелерінің қимыл-қозғалысын дамыту, фонематикалық естуін арттыру; мейірімділікке, шыдамдыққа, достыққа және тәртіпке тәрбиелеу. **Тілдік дамытушы орта.**

«Дүкенде»: Сатып алушы мен сатушы рөлдерін ойнау. **Сөздік қор.** **Сөздік жұмыс:** • Сыпайы сөздер жазылған карточкалармен жұмыс. • Тәрбиеші сөзді айтып, балалар оның қай жағдайда қолданылатынын айтады. **Тілдің грамматикалық құрылымы.** **Суретпен жұмыс:** Балалар сыпайы және сыпайы емес әрекеттер бейнеленген суреттерді қарап, өз пікірлерін білдіреді. **Байланыстырып сөйлеу.** **Диалог құрастыру:** Тәрбиеші мысал келтіреді, балалар жұптасып қарапайым диалог құрады. *Мысалы:* – Сәлеметсіз бе! – Сәлеметсіз бе! Қалыңыз қалай? – Жақсы, рақмет! Өздеріңіз ше? **Сұрақ-жауап арқылы бекіту:** – Қандай сыпайы сөздер	**«Л» дыбысына Жаттығу: «Су ішеміз»** – Тілді жоғары тіске тигізіп, тез-тез «л-л-л» деп айту. **Мақсаты:** Тіл ұшының икемділігін арттыру.	Екеуі кішкентай кездерінен бірге ойнайды, бірге серуендейді. Бірде серуеннен келе жатқан екеуінің алдынан үлкен ит шығып, Ерланға бас салды. Педагог: - Балалар Ерлан мен Дидардың оқиғасын өз ойларыңмен жалғастырыңдар, әрі қарай не болды деп ойлайсыңдар? Оқиға немен аяқталуы мүмкін? - Дидардың орнында болсаң, сен не істер едің? **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **Дидактикалық ойын:** «Қарама-қарсы сөзді айт». *Ойынның шарты*: Педагог допты кез келген балаға лақтырып, бір сөз айтады, допты қағып алған бала сол сөзге қарама-қарсы сөз айтып, допты кері лақтыруы керек. **Сөздік қор.** **Мағыналары қарама-қарсы сөздер:** Жина - шаш Ақылды - ақымақ Ұзын - қысқа Тәртіпті - тәртіпсіз Ұқыпты - ұқыпсыз	**Жағдаяттық көрініс:** «Атаға көмек», «Әжеге жол көрсету» рөлдік ойындарын ұйымдастыру. Балалар ата немесе әже бейнесіндегі қуыршақпен сөйлесіп, амандасып, көмектесіп, қоштасады. **Суретпен жұмыс:** Балаларға бірнеше сурет көрсетіледі: 1. Балалар атаға көмектесіп жатыр 2. Балалар автобус орнын беріп жатыр 3. Балалар амандасып жатыр Әр суретке байланысты балалар сөйлем құрастырады. **Тілдің грамматикалық құрылымы.** **Грамматикалық тапсырма:** • «Кімге көмектестің?» сұрағына жауап құрастыру (атаға, әжеге, апаға). • «Мен атаға көмектестім», «Сен амандастың» т.б. сөйлемдер құрау. **Байланыстырып сөйлеу.** **Диалог құрастыру:**	Мына сөздердегі бірінші дыбыстарды атаңдар: 1. Үй, үкі , үтік, үлгі. –Ү 2. Ұста, ұлу, ұшақ, ұрпақ. –Ұ Біз бүгін, балалар, Ү мен Ұ дыбыстарын ажыратамыз. Бізге қонаққа екі бала келді. Олар- Үсен мен Ұлпан. Олар бізге көмектеседі. **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** Ү-Ұ дыбыстарын буындарда ажырату «Керісінше айт» ойыны Мен айтамын-сү сен айтасың-сұ Мен айтамын-дү сен айтасың-... Мен айтамын-тү сен айтасың-... Мен айтамын-мү сен айтасың-... Мен айтамын-шү сен айтасың-...

білесіңдер? – Неліктен сөйлеу әдебі маңызды? **Күтілетін нәтиже:** Балалар сыпайы сөйлеудің маңызын түсінеді. Сөйлеуде сыпайы сөздерді қолданады. Қарапайым диалог құрастыра алады. Грамматикалық тұрғыда дұрыс сөйлеуге дағдыланады.		Пысық - жалқау Жаман - жақсы Ыстық - суық Жат - тұр Қатты - жұмсақ **Тілдің грамматикалық құрылымы.** Мақалдардың мағынасын түсініп ал: Жақсыдан үйрен, жаманнан жирен. Жақсы болу өз қолыңда. Атадан жақсы ұл туса, Елдің қамын жейді. Атадан жаман ұл туса, Елдің малын жейді. Педагог мақалдың мағынасын сұрайды, түсіндіреді. Балаларға қайталата отырып жаттады. **Байланыстырып сөйлеу.** Берілген сөздерге мағынасы қарама - қарсы сөздерді тап. Мейірімді – мейірімсіз Жуас – асау Қымбат – арзан Сұйық – қою Қашық – жақын Жақсы – жаман **Күтілетін нәтиже:** Сөз мағынасы қарай түрлерін еске түсіре отырып, қарама - қарсы мағыналы сөздерді таба білуге	Тәрбиеші мысал келтіреді, балалар жұппен диалог жасайды: *– Сәлеметсіз бе, ата!* *– Сәлеметсің бе, балам!* *– Көмектесейін бе?* *– Рақмет, балам!* **Күтілетін нәтиже:** Балалар үлкендерге деген құрметті сөзбен және әрекетпен жеткізе алады. Сыпайы, құрмет сөздерін сөйлеуде қолдана алады. Жағдаятқа байланысты қысқа диалог құрастыра алады. Байланыстырып сөйлеу дағдылары дамиды.	Мен айтамын-үн сен айтасың-... **Сөздік қор.** Фонематикалық қабылдауын дамыту. 1. Ү-дыбысын естісең, қайтала: со,сү, іш, еш, үш, үт, да, дү. 2. Ұ-дыбысын естісең, шапалақ соқ: бұ, тү, су, сұ, ес, аш, ұш, ұп. **Тілдің грамматикалық құрылымы.** Ү-Ұ-дыбыстарын сөздер арасынан бөлу. Ү-дыбысы бар сөздерді Үсенге бересіңдер, ал Ұ-дыбысы бар сөздерді Ұлпан алады. Үстел, ұшқыш, сүт, күн, нұр, үйрек, күш, құлақ, түлкі, балмұздақ, алмұрт, жұлдыз.

		және байланыстырып сөйлем құрай білуге үйренеді.		**Байланыстырып сөйлеу.** «Суретті бояп әңгімеле» Есте сақтау сөздері: Жүргізуші- водитель Дәрігер – врач Емдейді- лечит Жүргізеді – водит Пайдалы – полезный Сатушы – продавец Құрылысшы – строитель Сатады – продает Мейірімді – добрый Еңбек - труд **Күтілетін нәтиже:** Ү-Ұ дыбыстарының артикуляциясын анықтайды, Ү-Ұ дыбыстарын буында, сөзде, сөйлемде ажыратады. Ұсақ моторикасы, тыныс алуы, сөйлеу мүшелерінің қимыл-қозғалысы дамиды,

				фонематикалық естуі артады.
Баламен жеке жұмыс: **1. «А» дыбысына** **Жаттығу: «Ауыз ашылды»** – Ауызды кең ашып, тілді түп жағынан түсіріп, «А-а-а» дыбысын созып айту. **Мақсаты:** Ауыздың дұрыс ашылуын, дауыс байламдарын жаттықтыру.	**Баламен жеке жұмыс:** **«И», «Э» дыбыстарына** **Жаттығу: «Жымию»** – Ерінді жымқырып, тістерді көрсете жымиып, «И-И-И», «Э-Э-Э» дыбыстарын айту. **Мақсаты:** Ерін бұлшықеттерін бекіту.	**Баламен жеке жұмыс:** **«С», «З» дыбыстарына** **Жаттығу: «Жылан»** – Ерінді жымиып, тілді жоғары тіске таяу қойып, «С-с-с», «З-з-з» деп айту. **Мақсаты:** Тілді тістің артына дұрыс қою, сүзіліп шығатын дыбыстарды меңгеру.	**Баламен жеке жұмыс:** **«Р» дыбысына** **Жаттығу: «Трактор»** – Ауызды ашып, тілді жоғары тіске тіреп, «д-д-д-д» деп тез қайталау → «р-р-р» дыбысы пайда болады. **Мақсаты:** Тіл ұшының дірілін қалыптастыру.	**Баламен жеке жұмыс:** **«Ш», «Ж» дыбыстарына** **Жаттығу: «Бу шығару»** – Ерінді алға созып, жымиып, тілді жоғары көтеріп, «Ш-ш-ш», «Ж-ж-ж» деп айту. **Мақсаты:** Ерін мен тілдің бір уақытта дұрыс жұмысын дамыту.

Қазақ тілі ұйымдастырылған іс-әрекетінің циклограммасы

Білім беру ұйымы: Наурызбай батыр «жулдыз» шағын орталығы

Жоспардың құрылу кезеңі: 08.05.-29.05.24

Сәрсенбі 08.05.24	Сәрсенбі 15.05.24	Сәрсенбі 22.05.24	Сәрсенбі 29.05.24

1. Ойын: «Мектепке не апарамыз?»
Мақсаты: Оқу құралдары атауын меңгерту.
Барысы:
• Тәрбиеші сұрақ қояды:
  ○ "Мектепке қандай зат аламыз?"
• Балалар жауап береді: сөмке, дәптер, қалам, кітап.
 	
2. Ойын: «Кім мұғалім болады?»
Мақсаты: Рөлдік ойын арқылы сөйлеу дағдысын дамыту.
Барысы:
• Бір бала "мұғалім" болады, қалғандары "оқушылар".
• Мұғалім сұрақ қояды:
  ○ "Бүгін қандай күн?"
  ○ "Не үшін мектепке барамыз?"
	«Жаз да келді жайдарлы»
	Мақсаты: Балалардың жаз мезгілі туралы ұғымын кеңейту, жаз айларының ерекшелігін ұғындыру, жазғы табиғат өзгерістерін бақылап, әсемдігін, сұлулығын сезіне білуге үйрету. Жаздай жайдары көңіл-күй орнату, татулыққа, ұйымшылдыққа тәрбиелеу.
	Тілдік дамытушы орта.
	Жұмбақ:
	Көбелек те, гүлі де бір,
	Қызыл-жасыл күллі өңір.
	Аспан төрі ақша бұлт,
	Бау-бақшада барша жұрт.
	Саңқылдаған саз әні,
	Көлде құстың базары.
	Жидек пісіп толады,
	Бұл қай кезде болады?
	Балалар: Жазда болады.
	
	Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.
	«Жазғы еңбек,, демалыс»
	Балалар не істеп жүр? Олардың көңіл күйлері қандай?
	Сурет бойынша жұмыс
		«Біз де ойнаймыз»
		Мақсаты: Ертегі мазмұнын айтуға үйрету; балаларға берілген дыбысқа сөз ойлату, ой-өрісін кеңейту, есте сақтау қабілетін дамыту; туған жердің табиғатына қамқор бола білуге тәрбиелеу.
		Тілдік дамытушы орта.
		Мақал-мәтел:
		1. Ағаш - тамырымен, адам - достарымен мықты.
		2. Адамға үш нәрсе көрік береді: шөл далада қазған құдық, салынған көпір және жол бойына егілген ағаш.
		3. Қарағайға қарап тал өсер,
		Қатарына қарап бала өсер.
			«Біз мектепке барамыз»
			Мақсаты: Балаларды "мектеп", "оқушы", "мұғалім", "сабақ" ұғымдарымен таныстыру. Мектепке бару туралы сөйлеу дағдыларын дамыту. Сөйлем құру, сұраққа жауап беру қабілетін қалыптастыру.
			
			Тілдік дамытушы орта.
			Әңгімелесу
			Сұрақтар:
			• Сендер қашан мектепке барасыңдар?
			• Мектеп қандай орын?
			• Мектепте кімдер оқиды?
			• Мұғалім деген кім?
			(Балалардың жауаптары тыңдалып, түсіндіріледі.)

3. Ойын: «Әріптен сөз құрастыр»
Мақсаты: Әріптермен жұмыс істеу.
Барысы:
• Әр балаға әріп беріледі (М, О, Қ, Д).
• Балалар сөз құрастырады:
  ○ Мектеп, Оқушы, Қалам, Дәптер.
 	
4. Ойын: «Мектеп туралы сөйлем құрастыр»
Мақсаты: Байланыстырып сөйлеуін дамыту.
Барысы:
• Тәрбиеші бастайды:
  ○ "Мен мектепке ..."
• Балалар аяқтайды:
  ○ "... сөмке алып барамын."
  ○ "... достарымды кездестіремін."
 	
5. Ойын: «Қай сурет мектепке керек?»
Мақсаты: Заттарды ажырату.
Барысы:
• Әртүрлі заттардың суреттері беріледі:
	Сөздік қор.
	«Тақпақ айт»
	Мнемокестені пайдаланып жаз туралы тақпақ оқу.
	Тілдің грамматикалық құрылымы.
	Жаз – ең ыстық жыл мезгілі. Жазда балалар демалады. Олар демалуға ауылға, үлкен қалаларға, лагерьге барады. Жазда олар шомылып, күнге қыздырынады. Сондықтан олар жыл мезгілін жақсы көреді.
	Мәтін бойынша түсіндірме жұмысы жүргізіледі.
	Байланыстырып сөйлеу.
	«Мен жазда...» сөйлемді жалғастыр
	«Жаз мезгілі...»
	«Жаз мезгілінде...»
	«Балалар жазда...»
	Дидактикалық ойын: « Бұл қай гүл?» Шарты: Гүл суреттерінің қиындыларын құрастырып,оны атап,әңгімелеп береді.
	Әңгімелесу:
	Жазда балалар да,үлкендерде демалады. Суға шомылып,күнге қыздырынады. Айнала ағаштар жасыл желек жамылып,гүлдер жерді өрнектейді. Құстар әсем әнге салып, сан түрлі көбелектер көз қызықтырады.Адамдар бау-бақша салып ,суарып, күтеді.
	Күтілетін нәтиже:
	Жаз мезгілінің табиғи ерекше
		- Балалар, сендер ертегі тыңдағанды ұнатасыңдар ма? Тақтаға ертегі мазмұнына байланысты сурет ілінеді.
		
		Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.
		Тәрбиеші М.Төрежановтың «Біз де ойнаймыз» әңгімесін оқып береді. Алдымен балаларды екі топқа бөліп, бір топқа *шырша,* екінші топқа *қайың* сөзін тәрбиешінің соңынан қайталап отыруды ұсынады.
		- Шырша мен қайың қатар өсті. Жас қайың ерке, ойыншыл болатын, ол алаңғасарлығына басып шыршаға соқтығып, бұрымын жұлып, аяғынан шалып, алыса ойнағысы келіп, мазалай берді.
		- Бізге тиіспе! - деп ақырды шырша, - сотқармен ойнамаймыз.
		- Шыбық тисе - шыңқ етердің өзі екенсің.
		Жай ғана сипап өткенге нең кетті?
			Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.
			«Мектепке не аламыз?»
			Мақсаты: Оқу құралдарын білу.
			Барысы:
			Тәрбиеші сұрақ қояды: "Мектепке барғанда не аламыз?"
			Балалар жауап береді: "Қалам, дәптер, сөмке, кітап."
			
			Тілдің грамматикалық құрылымы.
			«Кім боламын?»
			Мақсаты: Рөлдік сөйлеуді дамыту.
			Барысы:
			• Бір бала "мұғалім", қалғандары "оқушылар" болады.
			• Мұғалім сұрақ қояды, оқушылар жауап береді.
			
			Байланыстырып сөйлеу.
			Шығармашылық тапсырма (5 минут)
			Тапсырма:
			Балаларға қағаз және қарындаштар беріледі.

доп, кітап, дәптер, қуыршақ. • Балалар мектепке керекті заттарды атайды (кітап, дәптер).	ліктерін біледі. Тірек сызбалар мен суреттің мазмұнын құруға және сөздерді байланыстырып айтуға дағдылынады. Тіл мәдениеті қалыптасады.	- Сипап та өтпе. Біз өзіміздің киімімізді күтіп киеміз. - Соншама қадірлейтін сенің киіміңнің біздің киімізден қандай артықшылығы бар? - Біз сендердей киімімізді жыл сайын ауыстырмаймыз. Біздің үстімізге кигеніміз жапырақ емес, жасыл ине. -Өткір-өткір найзаңды көріп тұрмын. Ол инеңнен қорқатын біз жоқ. -Жіңішке бұтаққа өскен инелер біздің көркіміз, ыстық-суықтан қорғайтын сауытымыз. Сондықтан бұл көк инелерімізді жеті жылда бір-ақ рет ауыстырамыз. -Қалай ұзақ киесіңдер? - Сондықтан да сақтап, баптап киюге тырысамыз. Қымбат, құнды киімнің күтімі де өзіне сай болғаны жөн. Солайы солай ғой, сонда да, ойнамай отырсаң зерігіп кетпейсің бе?	"Менің болашақ мектебім" тақырыбында сурет салу. Суретті сипаттап 1-2 сөйлем айту: "Мектебім үлкен, әдемі." □ Бүгін не туралы білдік? □ Мектепке бару не үшін керек? □ Қандай жаңа сөздер үйрендік? **Күтілетін нәтиже:** Мектеп туралы түсінік қалыптасады, жаңа сөздерді меңгереді. Байланыстырып сөйлеу, ойлау және сұраққа жауап беру дағдылары дамиды. Мектепке деген қызығушылық пен құрмет қалыптасады.

		- Бала болған соң, біз де ойнаймыз. Бірақ киімізді кірлетіп, ластап, жыртып ойнамаймыз. **Сөздік қор.** **Сөздік жұмысы-** «Шыбық тисе - шыңқ етер» - өте ашуланшақ екенін түсіндіреді. **Д.С.Т.Сергіту сәті:** Шыршадай жасыл жайқалып, Көңіл-күйді ашамыз. Нұрын төккен әлемге, Күн боп шуақ шашамыз. Ақ қайыңдай тербеліп, Мөлдір судай ағамыз. Қыран құстай самғаймыз, Таудай биік боламыз. (Г.Оразбаева) **Тілдің грамматикалық құрылымы.** **«Берілген дыбысқа сөзді ата»** дидактикалық ойыны: Ойын шарты: ойынды тәрбиеші бастап, бір сөзді айтады, сол сөз қандай дыбыспен аяқталса, ойынды жалғастырушы бала сол	

		дыбыстан басталатын жаңа сөз айтуы тиіс. Ойын осылай жалғасын табады. Тәрбиеші: шырша. **Байланыстырып сөйлеу.** - Бүгінгі танысқан ертегіміз қалай аталады? - Ертегі не туралы? Балалармен кері байланыс жүргізу. **Күтілетін нәтиже:** диалогті түрде сөйлеуді, ертегіні мазмұнын айтуды біледі.. Шырша мен қайыңның айырмашылығын ажыратады. Берілген дыбыстан басталатын сөз айтады.	
Баламен жеке жұмыс: **«Артық сөзді тап»** **Мақсаты:** Жыл мезгілдерінің ерекшеліктерін ажырата білу. **Барысы:** • Сөздер беріледі: қар, күн, гүл, қарбыз. • Балалар артық сөзді табады ("қар" — қыс мезгілінің белгісі).	**Баламен жеке жұмыс:** **«Күннің шуағы»** **Мақсаты:** Сөйлеу белсенділігін арттыру. **Барысы:** • Үлкен күн суреті жасалады. • Әр бала күннің "шуағын" алып, сұраққа жауап береді:	**Баламен жеке жұмыс:** **«Суретпен сөйлейік»** **Мақсаты:** Сурет бойынша сөйлеуді дамыту. **Барысы:** • Балаларға жаз мезгіліндегі суреттер беріледі (шомылып	**Баламен жеке жұмыс:** **«Жемісті тап»** **Мақсаты:** Жазғы жемістерді ажырату. **Барысы:** • Тәрбиеші жемістердің суреттерін көрсетеді: қарбыз, алма, шабдалы, апельсин.

	○ "Жазда қандай жемістер болады?" ○ "Жазда қайда демаламыз?"	жүрген балалар, гүлдер). • Әр бала суретке 2–3 сөйлем айтады.	• Балалар қайсысы жазда болатын жеміс екенін айтады (қарбыз, шабдалы).